

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Signis Prædestinationis, Et Reprobationis, Et De Numero Prædestinatorum, Ac Reprobatorum

Recupito, Giulio Cesare

Lvgdvni, 1681

Cap. XVII. Decimum prædestinationis signum, Frequens & devotus usus
Eucharistiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44272

xisset foderunt manus meas & pedes meos : dinumeraverunt omnia ossa mea ; cum hæc & cætera enumerasset, ad summam exaggerationem Iudaicæ crudelitatis subdit, *ipsi verò considerauerunt & inspexerunt me*, ac si diceret, crudeles quidem fuisse Iudæos, dum foderunt eius manus & pedes, fundendo eius sanguinem; sed crudeliores dum considerauerunt, & inspiciendo negarunt ei lachrymas : Quia, ut notat hic Hugo Cardinalis, *multi Christum considerant oculo intellectus, pauci oculo affectus*. Nimirum hæc ingrátitudo prævisa majori Christum dolore affecit, quàm ipsamet clavorum, quibus confixus est, vulnera. Ideo Bernardus ex persona Christi : *O homo, inquit, vide pœnas quibus affictor : vide clavos, quibus confodior : cum sit dolor tantus exterior, interius est planctus gravior, cum te tam ingrátum experior*.

Bernard.

E quibus concluditur signum esse reprobationis non vulgare ex oblivione Dominicæ Passionis, de ea vel nihil cogitando, vel raro, sive duritia quadam cordis Christi doloribus non compatiendo: Sicut enim, teste Bonaventura in stimulo divini amoris p. 1. *Passio suum meditatorem alienat, & non solum reddit Angelicum, sed divinum*; quod est præbere signum prædestinationis perspicuum : ita eiusdem vel oblivio, vel inaffectuosa memoria, quæ oblivioni æquivaleret, hominem transfert non solum ad statum belluarum, sed etiam diabolicum : quod est præbere signum reprobationis. Potestque merito dici de Christo cruci affixo illud Pl. 71. *qui elongant se à te, peribunt*. Quippe in solis Christi vulneribus ostium est vitæ. Ideo ab Evangelista dicitur, *unus militum lanceâ latus eius aperuit*, Ioan. 19. Nempe non dixit, ut Augustinus tract. 102. in Ioan. *vulneravit, sed aperuit : ut illic quodammodo vitæ ostium panderetur*. De hac porta dicitur Pl. 117. *Hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam*. Nempe prædestinati & electi : ii verò qui incogitantia, & oblivione, se ab hac porta elongant, utique excluduntur ab ea, adnumerati inter reprobos.

Christi latus
electorum
ostium ad
vitam.

CAPUT XVII.

*Decimum prædestinationis signum, Frequens & devotus
usus Eucharistiæ.*

Dico decimoséptimò prædestinationis signum est frequens & devotus usus Eucharistiæ.

Genes. 49.
Glossa.

Probatum primò è Scripturis. Primus locus est Genes. 49. *Aser pinguis panis eius: & præbebit delicias Regibus*. In quem locum Glossa per *Aser*, inquit, qui interpretatur *Beatus*, potest significari *Christus*;

qui non solum Beatus est : sed etiam beatiendo Sanctorum. Pinguis panis, idest Sacramentum Eucharistia, in quo datur Christus nobis in nutrimentum spiritualis vite. Et praebebit delicias Regibus. Per Reges intelliguntur celi cives cum Christo regnantes. Nihil clarius dici potuit ad significandum eos qui deliciantur in pane Eucharistico, praedestinos esse & electos. Idem ipsamet Ecclesia adaptat Eucharistia in Officio Corporis Christi, ubi pinguis est panis Christi, & praebebit delicias Regibus; quia scilicet ipsemet panis Eucharisticus Reges facit. Quod videtur alludi Il. 21. pone me, sam, & contemplare in specula comedentes & bibentes. Surgite Principes. Vbi Hieronymus : Dicitur, inquit, per Prophetam ad omnes credentes, ut comedentes & bibentes corpus & sanguinem Domini vertantur in Principes Christus igitur Princeps & Rex gloriae, comedentes & bibentes ipsum convertit in Principes ac Reges, idest in praedestinos ad Regnum. Quamobrem Chrysostomus hom. 45. in Ioan. hic sanguis, inquit, nobilitatem anime non sinit languescere. Hic sanguis facit, ut imago in nobis Regni floreat. Ideo dicitur praebebit delicias Regibus. Quippe, ut notat Gregorius exposit. in 7. Psalm. Pœnit. Psalm. 5. vers. 24. Per Reges eos intelligas, qui animorum suorum motus secundum Dei voluntatem dirigunt, eisque Regum more dominantur; dum in rationis eminentia, quasi in Regali solio, praesidentes, pacatis omnibus, innocentia in seipsis iura dispoñunt. Dicitur ergo panis Christi praebebit delicias Regibus, sive iis qui animi motibus Regum more dominantur; sive iis, qui praedestinati sunt ad Regnum. Insigne igitur sive praesentis, sive futuri Regni est invenire delicias in hoc pane.

Secundus locus ex Exodi 12. ubi praecipitur Israëlitis egressuris ex Aegypto, & profecturis, in terram promissionis, esus Agni. Hic autem figura fuit Eucharistia, ut communiter Patres & Interpretes. Quamobrem esus Agni debebat fieri nocte: *Edent carnes nocte illa assas igni*, Tum quia Eucharistia instituenda erat nocte, in qua nocte tradebatur, 1. Cor. 11. Tum quia Christus in hoc Sacramento non videtur, sed creditur: & ideo Eucharistia appellatur *mysterium Fidei*. Idcirco Gregorius libro 2. in Evangelia hom. 22. nocte, inquit, *Agnum comedimus; quia modo in Sacramento Dominicum corpus accipimus*. Clarius autem Lyranus: *Edent, inquit, nocte: per quod significabat, quod Christus non est in Eucharistia modo visibili, sed per fidem: quae est de non apparentibus*. Tria autem, ut notat sanctus Thomas 3. p. q. 73. art. ult. in corpore, considerari possunt in Eucharistia. Id, quod est Sacramentum tantum: & sunt accidentia panis, & vini. Id, quod est res, & Sacramentum: & est ipsemet Christus. Ultimo effectus Sacramenti: & est gratia. Haec autem, ut observat Burgenfis addit. 2. ad Glossam Exodi 13. reperiuntur figuratim in esu agni. Nam primo agnus comedebatur cum panibus azymis Exodi 12. & sic figura fuit

Christi corpus panis caelestium civium.

Isaia 21.
Hieronym.

Chrysostom.

Gregorius.

Reges ii, qui secundum Dei voluntatem animi sui motus regunt.

Gregorius.

Agnus pas-
chalis figura
fuit Christi.

Glossa.

CCXI.
Lycanus.
Eucharistiã
sumentes ut
peregrinos
hujus vitæ
se debent
existimare.

Exod. 13.

Columna
nubis in de-
ferro, Eu-
charistiæ fi-
gura.
Glossa.

Matth. 28.

Sacramenti, quod juxta ritum Latinum conficitur in pane azymo. Secundò, Agnus figura fuit Christi, qui est res & Sacramentum: & immolatio illius ab omni multitudine filiorum Israël in decimaquarta Luna fuit figura Passionis Christi, quæ completa fuit in eadem Luna. Quare & agnus ille assatus fuit in formam crucis, ut observat Justinus dialogo cum Tryphone, & alibi notatum est. Tertio, quantum ad effectum; quia agni comestionem secuta est liberatio à servitute Ægyptica, & comestionem Eucharistiæ sequitur liberatio à peccatis. Hinc sumitur in Eucharistiã prædestinationis signum; quia illa comestio agni facta in Ægypto fuit initium profectiois in terram promissionis, quæ figura erat cœlestis patriæ. Quamobrem Glossa, *Phase*, inquit, à filius Israël ex Ægypto migrantibus primum celebratum est. Nobis quoque surgendum est de transitoriis ad æterna, de terrenis ad cœlestia. Idcirco jussi sunt comedere agnum tenentes baculos in manibus: quia, ut notat Lycanus, *sumentes Eucharistiæ Sacramentum ostendere debent se peregrinos esse in hoc mundo. Jubentur etiam comedere festinanter. Unde infert Gregorius loco citato: festinanter ergo Pascha comedite, idest ad solemnitatem patriæ cœlestis anhelate. Nemo in huius vitæ itinere torpeat, ne in patria locum perdat.* Hæc omnia signa sunt & characteres prædestinatorum, qui ex hoc esu agni pergunt ad patriam.

Tertius locus est Exodi 13. *Dominus precedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis.* Hæc figura fuit Eucharistiæ, in qua sub accidentium sensibilibus veluti nube Christus absconditur, ductor populi Christiani, ut indicat Origenes, Ambrosius libro 4. in Luc 4. Drogo libello de sacratissima Domini Passione, & Glossa ordinaria in dictum locum Exodi, ubi: *Christi, inquit, Sacramentum manifestum est in carne, tanquam in nube.* Hoc autem apparet multipliciter. Primò, quia ibi apparebat nubes exteriùs: interiùs autem in ea abscondebatur Angelus sub figura humana, repræsentans ipsum Verbum, quod erat incarnandum. In Eucharistiã etiam aliud apparet exteriùs, nempe nubes accidentium materialium: aliud absconditur interiùs, scilicet Christus ductor Christiani populi ad veram terram promissionis. Ideo de fidelibus ad hoc Sacramentum accedentibus potest dici ex 2. Esdræ 9. *columna nubis ductor eorum.* Secundò de illa nube dicitur loco citato Exodi, *nunquam defecit columna nubis per diem coram populo*: utique usque dum pervenirent ad terram promissionis. De præsentia verò Christi in Eucharistiã dicitur Matth. 28. *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*, idest usque dum totaliter populus Christianus deveniat ad veram terram viventium: interim in altaribus *nunquam deerit hæc columna nubis coram populo.* Tertio de ea dicitur, *aperuit nubes tabernaculum, & gloria Domini implevit illud*; quia in tabernaculo Eucharistiæ Deus ostendit

dit diuicias gloria Regni sui, ac magnitudinem atque iactantiam potentia sua. Esther 1. Quarto, erat illa nubes figuræ circularis & rotundæ representans columnam: & ideo dicitur Esdræ loc.cit. *deduxit eos in columna nubis*. Hostia etiam Eucharistica figuræ est circularis, & rotundæ: in qua non una, sed duæ hinc inde columnæ signantur, quasi Herculeæ columnæ, cum inscriptione *non plus ultra*. Quippe in institutione hujus Sacramenti *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos*. Joan. 13. Quinto, ut dicitur Exodi 14. illa nubes erat *tenebrosa, & illuminans noctem*. Quia Eucharistia *tenebrosa* est, per obscuritatem fidei: & *illuminans noctem*, per coruscationem mirabilium, quæ in ea apparent. Postremò illa ductum præbebat Israëlitis ad terram promissionis: & ideo dicitur Exod. 13. *Ad ostendendam viam in columna nubis*. Nubes verò Eucharistica ductum præbet fidelibus, & ostendit viam ad cælum. Ideo dicitur Psalm. 49. *Sacrificium laudis honorificabit me: & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei*. Quamobrem Drogo Hostiens. libel. de sacram. Dom. pass. *Gradere nunc, inquit, nobiscum Domine, ne desolemur, & tristemur in via: quoniam tu ipse precedebas filios Israël in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Quæ est nubes, quæ præcedit veros Israëlitas, nisi verissimum, & sanctissimum corpus tuum, quod in altari sumimus? In quo velatur nobis altitudo diei, immensitas maiestatis tuæ: cuius calorem, & splendorem mortalis infirmitas sustinere non potest, nisi mediatrix nubes interposita & ardorem temperet desuper, & tutam subius vitam demonstret*. Quid est Eucharistiam viam tutam ostendere ad gloriã, nisi ex eius frequenti, & deuoto vsu signum prædestinationis haberi? Nempe *hac est columna nubis*, vt dictum est cum Drogone, *quæ præcedit veros Israëlitas*: cuius ductum qui sequuntur, ii verè sunt Israëlita: & rectè ad cælum, tanquam ad veram terram promissionis, perueniunt.

Quartus locus est Iudic. 7. vbi, cum visus esset *subcinericius panis in castra Madian descendere, percutere, atque subuertere*, responsum fuit, *Nec est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis*. Gedeonem Christi fuisse typum notat Hieronymus in Is. cap. 9. Gregorius lib. 30. mor. cap. 17. & habetur expressè ex Is. 9. *Iugum oneris eius superasti, sicut in die Madian*. Gladius verò Gedeonis est humanitas, & caro Christi: quam gladium appellat Tertull. lib. 4. contra Marcionem, Aug. in Psalm. 7. Procopius in Is. 49. & alii. Gladius hic visus est sub forma panis: cum tamen nihil commune videatur pani, qui nutrit ad vitam, cū gladio qui cædit ad mortem. Quia caro Christi in Eucharistia sub forma panis, gladius est subuertens castra inuisibilem Madianitarum, vt notat Spinellus lib. de B. Virg. cap. 22. n. 13. Cresollius in Anthologia sacra cap. 11. sess. 5. Magag'ianes in eum locum, alijque: cum quibus consonat id, quod dicit Cyprianus epist. 45.

N n

Esther. i.

Psalm. 49.

Drogo.

Eucharistia viam tutam ostendit ad gloriam.

Iu. sic. 7.

Gedeon Christi typus: ejus gladius Christi est humanitas. Isaiã 9.

- ad Cornelium, ubi: Quos, inquit, excitamus, & hortamur ad prælium, non inermes nudosque relinquimus: sed protectione corporis, & sanguinis Christi munimus. Et, quos tutos esse contra adversarium volumus, munimento Dominica saturitatis armemus. Sicut igitur subcineriticius ille panis signum victoriæ attulit: statimque omine ex eo accepto dictum est, *surgite*, tradidit Dominus in manus nostras castra Madian: ita panis Eucharisticus signum præfert victoriæ à dæmonibus reportandæ. Ideo idem Cyprianus epist. 56. *Armemus, inquit, dexteram gladio spirituali: & Eucharistia memor, qui Domini corpus accepit, ipsum complectatur, postea à Domino præmium accepturus caelestium coronarum.* Quem locum explicans Pamelius num. 32. *Alludit, inquit, ad veterem Ecclesia usum, quo sumebatur in manus Eucharistia.* Quam Cyprianus appellat *gladium spiritualem, omen præmii, & caelestium coronarum.*
- Cyprianus.** Quintus locus est Psalm. 4. *Dedisti letitiam in corde meo: à fructu frumenti, vini & olei sui multiplicati sunt.* Id est, ut glosat Lyranus, *per oblationem, & perceptionem Eucharistia.* Quem locum expendens Ambrosius in eum Psalm. *Data est, inquit, letitia in corde nostro ab illo tempore, quo accepimus frumentum in corpore, vinum in sanguine, oleum in chrismate.* Coniungitur cum hoc frumento, & vino, quædam spiritualis lætitia, omen & signum felicitatis futuræ: ideo dicitur *dedisti letitiam in corde meo*: sicut etiam Eccl. 9. *comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum.* Quæ verba Cyrillus Hierosolymitanus catech. mystag. 4. explicat de Sacramento altaris sumendo cum lætitia. Dicitur quoque Psalm. 67. *justi epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia.* In quem locum Hugo Card. *Epulentur, inquit, in sumptione Eucharistia: & exultent in conspectu Dei.* Præterea Psalm. 103. *ut exhilaret faciem in oleo: & panis cor hominis confirmet.* Quem locum explicans Cyrillus Hieros. catech. cit. *confirma, inquit, cor tuum participans de hoc pane (Eucharistico) & exhilara faciem tuam: ut possis gloriam Domini speculari, transformatus à gloria in gloriam.* In Scripturis igitur coniungitur cum perceptione huius Sacramenti lætitia, propter spem, quam affert prædestinationis, & salutis. Idcirco Psalm. cit. postquam dictum est, *dedisti letitiam in corde meo: à fructu frumenti, &c.* subditur, *in pace in idipsum dormiam, & requiescam.* Quod est prædestinatorum proprium, qui dormiunt in Domino, ut dicitur de Stephano Act. 7. nempe electorum mors somnus est: quæ coniungitur à Davide cum *fructu frumenti, & vini.* Quia fructus Eucharistia specialis, est sancta mors, quam ex persona prædestinati auguratur sibi ab hoc Sacramento, à *fructu frumenti, &c. in pace dormiam, & requiescam.* Ideo fortasse hoc Sacramentum non prandium, sed cœna dicitur Luca. 14.
- Psalm. 4.**
Lyranus.
- Ambrosius.**
- Cum Eucharistia vino, & frumento, lætitia spiritualis & omen gloriæ conjunctum.**
- Eccl. 9.**
- Psalm. 67.**
- Hugo Card.**
- Psalm. 103.**
- Cyrillus.**
- CCXII.**
Eucharistia fructus est sancta mors.

homo quidam fecit cenam magnam, &c. Quia, si benè cœnatur, benè dormitur: & salutaris cœna causa est, & auspiciū somni etiam salutaris. Ex hac Eucharistica cœna sumendo auspiciū bonæ mortis potest quispiam dicere cum Davide post fructum frumenti, & vini, in pace in idipsum dormiam, & requiescam. Ideoque vidit Ioan. Apocal. cap. 6. *requiescentes iustorum animas subius altare*: quia requies iustorum pendet à Sacramento altaris. Quod notans August. serm. 11. de SS. rectè, inquit, *subius altare iustorum anima requiescunt: quia super altare corpus Domini offertur.*

Eucharistia
cur cœna di-
catur apud
Lucam,
Luca 14.

Apocal. 6.

Augustinus.

Sextus locus est Psalm. 21. *Edent pauperes, & saturabuntur. Laudabunt Dominum, qui requirunt eum: vivent corda eorum in seculum seculi.* Quem locum, ut notat Lorinus, Patres Græci, & Latini de Eucharistia explicant. Observanda est connexio: *Edent pauperes*, nimirum pauperes spiritu, & humiles, quibus proficit Eucharistia. Subditur, *vivent corda eorum in seculum seculi.* Edentibus igitur Eucharistiam pronosticon fit vitæ in seculum seculi. Est animadversio Lyrani. *Edent, inquit, pauperes, idest verè humiles. Et saturabuntur, quia proficit eis hoc Sacramentum, Et laudabunt Dominum, quia cum divinis laudibus, & gratiarum actionibus debet accipi hoc Sacramentum. Vivent corda eorum, quia vivificat spiritualiter, & aternaliter.* Idem notat Hugo Cardin. in eundem locum. *Edent, inquit, pauperes: quia comedent Christum spiritualiter non nisi pauperes, idest contemptores divitiarum, & humiles. Laudabunt Dominum, gratias agendo. Vivent corda eorum in seculum seculi, idest in aeternum.*

Psalm. 21.
Eucharistiã
edentibus
prognosticò
fit æternæ
vitæ.
Lyranus.

Hugo Card.

Joan. 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* Idem infra. *Edent pauperes, & laudabunt comedendo: & laudando comedent.* Observandum est etiam dici *Edent pauperes, & saturabuntur.* Quia panis hic humiliter, & devotè acceptus verè satiat: quod non præstatur per escam delectationum mundi hujus. Ideo dicitur Proverb. 13. *ne desideres de cibus ejus, in quo est panis mendacii.* Quia scilicet delectatio temporalis mendax est, aliud præferens in specie, aliud exhibens in re: atque adeo nullo modo satiat. Ex hoc autem pane Eucharistico *edent pauperes, & saturabuntur.* Quia, ut notat Tertull. de resur. car. cap. 8. *dum caro corpore, & sanguine Christi vescitur, de Deo anima saginatur.* Postremò observanda sunt etiam, quæ subduntur. *Domini est regnum, & ipse dominabitur gentium: manducaverunt, & adoraverunt.* Quia scilicet panis Eucharisticus Christo regnum, ac dominium comparavit. Quamobrem Augustinus lib. 1. ad Januarium, *Sacramento, inquit, corporis Domini subjugatus est mundus: nempè manducaverunt, & adoraverunt.* Quia ut addit Timotheus presbyter conc. de occurso, *per divinam hanc mensam, & mundus est stabilitus, & orbis terrarum*

Proverb. 13.

Tertull.

Augustinus.

consistit, & regnum custoditur, & multiplicatur Ecclesia. Dicit manducaverunt, & adoraverunt: ideo adoraverunt, quia manducaverunt. Subdit, pingues terra, id est, ut glosat Lyranus, *Principes Christiani, qui devotè manducant corpus Christi*. Melius Titelmanus per pingues terræ intelligit *sapientiores & praestantiores super terram, qui comedunt sanctum panem corporis Christi*. Quippe proprium est electorū frequenter & devotè hunc panem comedere: qui dicunt *pingues terra*, eò quòd possunt dicere cum Davide Psalm. 62. *Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea*. Ideo Theodoretus in eum Psalmum, *manducaverunt*, inquit, *omnes pingues terra, ut qui ab illo divino cibo tales effecti sunt*. Ideo appellavit Is. 25. *convivium pinguium*. Quòd si per pingues terræ intelligantur cum Hugone *divites terra*, hoc idem Sacramentum manducant divites terræ; quia manducatione ipsa spiritualibus ditantur divitiis. Ideo fortasse Joseph, quo tempore accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu, dicitur *homo dives*; quia corpore ipso Christi dives effectus est. Quòd expendens Ambrosius libro 10. in Lucam cap. 23. *meritò*, inquit, *hoc loco dives dici: ubi corpus suscepit Christi: suscipiendo enim divitem, nescivit fidei paupertatem*. Manducatio igitur devota & frequens corporis Christi, praedestinationis est signum: quia iis potissimùm competit, qui sunt *pingues, sive divites terra*: utpote qui dum in terra degunt, sunt *divites in bonis operibus*, ut loquitur Paulus 1. ad Tim. 6. quòd maximè prae-
 1. Timot. 6. stinatorum est proprium.

Septimus locus est Psalm. 22. *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me: impinguasti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quàm praeclarus est! & misericordia tua subsequetur me, &c.* Loquitur hîc de mensa & calice Eucharistico, ut communiter Patres & Interpretes. Cyprianus epist. 63. *In Psalmis*, inquit, *Spiritus sanctus mentionem facit Domini calicis, dicens, Calix meus inebrians, quàm praeclarus est*. Cyrillus catech. mystag. 4. *Parasti*, inquit, *in conspectu meo mensam, quid aliud significat, nisi mysticam illam & spiritualem mensam, quam Deus nobis proposuit adversariam illi, quæ ante nobis à demonibus parabatur? Et calix meus inebrians, quàm praeclarus est, Vides hîc dici de calice, quem Iesus accipiens dixit, Hic est sanguis meus*. Idem habet Eusebius demonstr. Euang. l. 1. cap. 10. Hugo Cardinalis, aliique in eum locum. Ex hoc autem loco habetur in devoto vsu Eucharistiæ signum praedestinationis tripliciter.

Primò, quia hæc mensa pascit simul, & armat ad prælium: ut similis quodammodo videatur mensæ & conuivio Lapitharum; de quibus traditur, eos inter epulas præliantes, crateribus vsos esse pro telis. Ideo mensæ huius panis dicitur *panis fortium*: ubi enim habes
 Psalm. 77. vulgata Psal. 77. *panem Angelorum manducauit homo, ex Hebræo*

legit Hieronymus *panem fortium*; quia scilicet hæc mensa bellatores reddit, & fortes. Quamobrem Chrysostomus hom: 61. ad populum Antiochenum monet *ut tanquam leones ignem spirantes ab hac mensa recedamus, diabolo facti terribiles*. Ipsi quoque martyres non aliunde sumunt arma, cum descendunt ad certamen Fidei, quam ab hac mensa Eucharistica. Idcirco Cyprianus epist. 30. *idoneus*, inquit *esse non potest ad martyrium, qui ab Ecclesia non armatur ad prælium: & mens deficit, quam recepta Eucharistia non erigit*. Mensa hæc tam egregie armans, & muniens contra hostes, signum est prædestinationis; quia est omen victoriae. Ideo Is. 30. ubi vulgata, *in bellis præcipuis expugnabit eos*, ex Hebræo *in sacrificiis expugnabit eos*, ut animaduertit Forerius id de Eucharistia interpretatus. Nimirum, ut ait Petrus Damian. opusc. de instit. monast. cap. 3. *terretur adversarius, dum videt Christiani labia Christi cruore rubentia: agnoscit enim præstò suæ perditionis iudicium, & divina victoria, qua captivatus & obrutus est, non tolerat instrumentum*.

Secundò, idem colligitur ex iis verbis, *calix meus inebrians, quam præclarus est*. Quippe dicitur hîc *calix inebrians*, quia, ut notat sanctus Cyprianus libro 2. epist. 3. ad Cæcil. *sicut ebrietas hominem à se & à mente alienat, facitque planè alium; sic Eucharistia fidelem à se alienat, & ex terreno facit caelestem*. Quod maius signum prædestinationis ad caelestem gloriam, quam hoc calice ex terreno fieri caelestem? De hac ebrietate ait Augustinus libro de agone Christian. cap. 9. *datum nobis esse pignus, in quo sentimus eius dulcedinem, & desideramus ipsum vitæ fontem; ubi sobria ebrietate inundemus*. Et infra: *Talis, inquit, ebrietas non evertit mentem; sed rapit sursum, & oblivionem præstat omnium terrenorum*: quasi per hunc fluvium Lethem, quo obliuio præstatur omnium terrenorum, transitus fiat non ad fabulosos, sed ad veros campos Elysios Paradisi. Neque verò Laicis, qui Eucharistiam tantùm sumunt sub specie panis; hæc ebrietas denegatur. Ideo dicitur Osee 7. *viuent tritico*; ubi Septuaginta, *inebriabuntur tritico*. Hæc ebrietas, quæ affluentiam significat spiritualium consolationum, ebrietatem illam beatificam, repromittit, de qua Psal. 35. *inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos*. Ideo dicitur Psal. 15. *Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es qui restitues hereditatem meam mihi*; quia qui dignè bibit ex hoc calice, prælagium iam habet quod futurus sit hæres æternæ vitæ.

Tertiò denique idè apertè colligitur ex verbis immediatè sequentibus. Siquidem statim subdit, *& misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ*. Eucharistia enim ut par est suscepta, meretur copiam diuinorum auxiliorum omnibus diebus vitæ, & sic perducunt ad perseverantiam finalem, ex qua gloria æterna. Concludit,

N n. iij.

Eucharistia mensa bellatores reddit, & fortes. Chrysostom. CCXIII. Cyprianus.

Isaia 30.

Petr. Dam.

Cyprianus Eucharistia calix inebriat hominem à se alienans, ac reddens caelestem. Augustinus.

Psalm. 35.

Eucharistia devotè accepta copiam diuinorum auxiliorum per totam vitam meretur.

- Et ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.* Nempe videndo Deum per totam æternitatem, iuxta id quod dicitur Ps. 90. *longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum.* Hi sunt effectus huius mensæ, de qua dixerat, *parasti in conspectu meo mensam.* Iure autem dicitur *parasti*; quia, ut notat ibi Hugo Cardinalis, *nemo parare potuit hanc mensam, nisi Deus.*
- Psalm. 110.** Octauus locus est Psalm. 110. *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus: escam dedit timentibus se.* Et statim subdit, *memor erit in sæculum testamenti sui.* Hunc locum de Eucharistica explicat Augustinus in hunc Psalmum, qui *escam*, inquit, *dedit, qua non corrumpitur: panem, qui de celo descendit.* Cassiodorus ibidem: *Esca*, inquit, *data est timentibus eum, idest communicatio Corporis & Sanguinis sacri.* Hugo Cardinalis ibidem, *Dedit*, inquit, *Deus antiquis manna, modernis suum Corpus & Sanguinem.* Idem habet utraque Glossa, Titelmanus, Lorinus, & alii. Dicitur autem Eucharistia esse quædam recollectio mirabilium Dei, quæ recenset sanctus Thomas opusc. 68. cap. 11. & ex recentioribus Cornelius in Prou. 23. vbi doctè, ut solet, & piè enumerat decem Eucharistiæ miracula, cum totidem effectibus ex parte sumentis. Sed his omissis, quæ ad rem nostram non faciunt, tria tantum ad probandum intentum miracula adducam, quorum Deus *memoriam fecit* in institutione Eucharistiæ, scilicet Creationem, Incarnationem, Passionem: quæ in hac esca veluti recapitulata sunt per nouam creationem, per nouam incarnationem, per nouam passionem.
- Primò, in hoc Sacramento est noua creatio: Sicut enim Deus verbo creauit mundum, & ut dicitur Psalm. 148. *ipse dixit, & facta sunt; ipse mandauit, & creata sunt;* ita hic per verba consecrationis sub speciebus constituitur: & iuxta opinionem multorum, per nouam actionem conseruatiuam creat corpus Christi longè mundo nobilius.
- Ambrosius.** Quod expendens Ambrosius libro 4. de Sacramentis cap. 4. *iussit*, inquit, *Dominus, & factum est calum, iussit Dominus, & facta est terra: iussit Dominus, & facta sunt maria, iussit Dominus, & omnis creatura generata est. Vides ergo quàm sit operatorius sermo Christi.* Et infra: *Calum non erat, mare non erat: terra non erat: sed audi dicentem, ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt: Ergo, ut tibi respondeam, ante consecrationem non erat corpus Christi; sed post consecrationem est. Ipse dixit, & factum est: ipse mandauit, & creatum est.* Præterea, si ad creandum requiritur virtus infinita, & ipsamet Dei omnipotentia; hæc eadem requiritur ad conficiendum hoc Sacramentum: & ideo signanter dicitur à Ioanne cap. 13. quod Christus sciens quia dedit ei omnia Pater in manus, cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, utique in institutione huius Sacramenti: neque enim potuisset illud instituire, nisi impendendo in eo diuinam
- Psalm. 148.**
- Ioan. 13.**
- Tria mirabilia in Eucharistia recollecta: ac primum est noua creatio.

omnipotentiam. Idcirco *sciens quia dedit ei omnia Pater in manus,* CCXIV.
 paulò post iisdem manibus iam omnipotentia plenis *accepit panem,*
 &c. Quamobrem Prou. 23. *mensa Eucharistiæ dicitur mensa poten-* Proverb. 23.
tis: vbi enim vulgata, quando sederis vt comedas cum Principe, ver-
 tunt Septuaginta, *vt comedas super mensam potentis.* Augustinus au- Augustin.
 tem tract. 84. in Ioannem: *Qua est, inquit, mensa potentis, nisi vnde*
sumitur Corpus & Sanguis Christi? Dicitur mensa potentis, quia in
 ea Christus ostendit suam omnipotentiam, per compendiosam quan- In Euchar-
 dam creationem mundi cuiusdam nobilioris: & ideo dicitur in hac stia Christus
 esca *memoriam fecisse suorum mirabilium:* & præcipuè admirabilis suam osten-
 mundi creationis: quia in Eucharistia, vt dictum est ex Ambrosio, dit omni-
ipse mandauit, & creatum est Corpus Christi. Quod si inter prima tentiam.
 mundi mirabilia numeratur Archimedis opus, omnes cælorum So-
 lisque motus in Christallina sphaera claudētis: vtique multò est admi-
 rabilius, in Eucharistia cum Christo claudi cælorum orbis, & mundi
 totius ambitum Christi manu contentum. Neque hic deest sphaera
 christallina, cum dicatur psalm. 147. *mittit Christallum suam sicut* Psalm. 147.
buccellas: buccellæ enim nomine venit Eucharistia ex illo Ioan. 13.
Accepta buccella, intravit ad eum (in Iudam) Sathanas. Ideo chry-
 stallum sicut buccellas, inquit Augustinus *sicut frustulas panis condidit.*
 Nihil commune buccellæ panis cum christallo; nisi dicatur frustulas
 panis candidi in Eucharistia esse veluti sphaerulas quasdam chrystalli-
 nas, quibus Christus cælorum conditor clauditur, suos peragens spi-
 rituales motus, Sol longè nobilior. Hinc habetur prædestinationis
 signum dupliciter. Primò quia in cælo Eucharistico, quod intra nos
 defertur, pignus quoddam exhibetur, quòd intraturi aliquando sumus
 in cælum Empyreum. Secundò, quia si in hoc Sacramento fit tran-
 substantiatio, nempe annihilatio prioris substantiæ, & noua quædam
 creatio, signum est, quòd per hoc Sacramentum in id dignè sulci-
 pientibus fit quædam transmutatio, & veluti transsubstantiatio spiri-
 tualis, annihilato *homine veteri cum actibus suis* ad Coloss. 3. for-
 mando *hominem nouum, qui secundum Deum creatus est.* Idcirco
 Ambrosius lib. 5. de sac. cap. 4. probat transmutationem panis in
 corpus Christi ex transmutatione hominis veteris in nouum: *Quia* Ambros.
tu ipse eras vetus creatura, & noua creatura esse cœpisti Et cap. 12.
deposuisti, inquit, peccatorum senectutem, sumpsisti gratia iuuentu-
tem. Hoc tibi præstiterunt Sacramenta cœlestia. Sed clariùs Augu-
 stinus in Psalm. 35. *Perit, inquit, quodammodo humana mens* (ecce
 annihilatio prioris substantiæ) *& fit diuina;* (ecce transmutatio in
 novam) *& inebriatur ab ubertate domus Dei.* Vnde in alio psalmo
dicitur, calix tuus inebrians quàm præclarus est. Ecce tota transmu-
 ratio hominis veteris in nouum refertur ad calicem Eucharisticum.
 Idcirco Psalm. 21. cum dictum esset de hoc Sacramento *manducane* Psalm. 21.

runt, infra subditur *annunciabitur Domino generatio ventura: populo, qui nascetur, quem fecit Dominus.* Quia maximè ex Eucharistia nascitur populus electorum à Deo specialiter, & spiritualiter creatus. Atque hæc quantum ad primum mirabile nouæ creationis.

Secundum
mirabile in
Eucharistia,
nova quædã
Incarnatio.

Quantum ad secundum mirabile Incarnationis, in Eucharistia videtur fieri noua quædam incarnatio: & vt aliqui appellant, *quædam Incarnationis extensio.* Quia sicut prima Incarnatio facta est per hoc, quod Verbum assumpsit in se carnem nostram: ita noua quædam incarnatio fit per hoc, quod nos assumimus intra nos carnem Verbi: & proinde, vt notat Chrysostomus hom. 83. in Math. *dum huic nos unimur, efficimur unum Christi corpus & una caro.* Porro quia Verbum vni tantum naturæ humanæ indiuiduo se hypostaticè vniuit, assumens carnem illius; voluit omnibus indiuiduis se sacramentaliter vnire, tradens illis carnem suam: nempe, vt addit ibidem Chrysostomus, *unicuique fidelium Christus semet ipsum per mysterium commiscet: per hoc rursum tibi persuadens, quod carnem tuam assumpsit.*

CCXV.

Hæc igitur noua Incarnatio contestatur priorem: imò illa prior hypostatica vnio ad hanc vnionem Eucharisticam quodammodo ordinabatur. Quamobrem Augustinus sermone 13. de tempore, *Dominus, inquit, Angelorum factus est homo; vt carnem Angelorum manducaret homo.* Imo hoc videtur fuisse in Incarnatione præcipuum votum, & desiderium Christi. Quapropter dicitur ex persona Christi

Psal. 21.

Psal. 21. Vota mea reddam in conspectu timentium eum: edent pauperes, & saturabuntur. In quem locum Augustinus, *vota mea, inquit, reddam, idest Sacramentum Corporis & Sanguinis mei.* Siue quia ad hoc Christus se voto obstrinxerit: siue quia omnia sua desideria & vota direxerit ad instituendum hoc Sacramentum: idque propter gloriam suæ diuinitatis. Quippe qui in Incarnatione se Filium hominis prætulit, in Eucharistia potissimum ostendit se Filium Dei. Idcirco

Hilarius.

Hilarius de Trinitate libro 8. Unigenitus, inquit, Dei, & per Sacramentum salutis nostræ hominis filius, volens proprietatis nobis paternæ in se significare speciem, signatum se à Deo ait: & hoc ideo, quia vitæ aternæ escam filius hominis esset daturus. Si igitur in priori illa Incarnatione, in qua communicans se filius Dei vnico indiuiduo, filium hominis se esse professus est, pignus nostræ prædestinationis dedit:

Augustin.

Quia, vt ibidem notat Augustinus, *Deus factus est homo, vt homo fieret Deus, nempe per participationem diuinæ felicitatis: in hac posteriori veluti incarnatione, multò magis pignus prædestinationis habetur in iis quibus Deus communicat se sacramentaliter, vnendo*

Nyssen.

illis suam carnem beatam, vt ii euadant beati: quia, vt ait Nyssen orat. cateches. c. 37. corpus nostrum consequitur immortalitatem, corpori Christi immortali conjunctum. Quod si indiuiduo naturæ humanæ Christi ex vnione hypostatica ad Verbum debita est beatitudo; indiuiduis

indiuuis illis, quibus frequenter ac dignè vnitur sacramentaliter idem Verbum, beatitudo quodammodo, & ex quadam congruentia est debita; vt efficiantur per hanc nouam quasi Incarnationem *cum Christo vnum corpus & vna caro*, vt dictum est cum Chrysostomo. Et hæc quoad secundum mirabile Incarnationis.

Quantum ad tertium, sumitur signum prædestinationis ex deuoto vsu Eucharistiae, quia fecit in ea Christus compendium suæ admirabilis passionis. Non solum quia in hoc Sacramèto, vt canit Ecclesia, *recolitur memoria passionis*: sed etiam quia est annexa cum peractione huius Sacramèti ratio sacrificii; ad quod tria requiruntur, oblatio, immolatio, consummatio. Corpus autè Christi offertur in oblatione, immolatur in consecratione, consumitur in susceptione. Immolatio autem fit diuidendo ex vi verborum sanguinem à corpore, & corpus ab anima: cum in consecratione corporis ex vi verborum non veniat sanguis, neque anima, sed tantum concomitater: sicut in consecratione sanguinis non venit per se, & ex vi verborum corpus. Diuisio autè sanguinis à corpore, & vtriusque ab anima est vera immolatio. Ideo vbi vulgata, *hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur*, legunt passim Patres Græci, *quod pro vobis traditur*: vbi, *hic est calix sanguinis, qui pro vobis fundetur*, legunt, *qui pro vobis funditur*. Quia scilicet actu ex vi verborum fit quædam diuisio corporis à sanguine: & sic noua quædam immolatio. Ideo Augustinus epist. 23. ad Bonif. *Christus, inquit, qui semel immolatus est in se ipso, in Sacramento quotidie populis immolatur.*

Tertium mirabile in Eucharistia, compendium passionis Christi.

In Eucharistia actu fit noua quædam quasi diuisio à sanguine. Augustinus.

Hæc autem aptissima fuit diuini amoris inuentio, vt quoniam ex vna parte non erat Christus pro nostra salute vnica sui immolatione contentus, ex altera verò parte non decebat corpus iam beatum iterum crucifigi: admirabili quodam modo in tot Caluarijs, quot sunt altaria, diuideretur sanguis à corpore sine effusione; cæderetur sine vulnere; immolaretur quotidie sine morte. Quamobrem Andreas Apostolus, vt habetur in eius actis confectis à presbyteris Achaia: *Ego, inquit, immolo quotidie immaculatum agnum in altari: & agnus, qui sacrificatus est, integer perseverat, & viuus.*

Acta S. Andree Apost.

Ex hoc tertio mirabili magnum captare licet prædestinationis signum in deuoto vsu Eucharistiae. Quia vnicum prædestinationis medium est Christi passio: ac proinde, qui huic magis cõiungitur, magis approximatur fini: & sic maius habet signum, quod sit peruenturus ad finem. Ex eo igitur quod Deus in hoc Sacramento *memoriam fecit suorum mirabilium*, creationis, incarnationis, & passionis; tripliciter habetur in eius deuoto vsu prædestinationis indicium. Ideo dicitur memoriam hanc mirabilium fecisse *misericors, & miserator Dominus*. Quia in Eucharistia maxime effulget diuina misericordia. Quod si Christus visus est aliquando Ezechieli cap. 1. *tanquam species*

In Eucharistia maxime effulget diuina misericordia.

Electri.
Plinius.

electri, contingere videtur in Eucharistia quod de electro tradit Plinius lib. 3. cap. 4. ad eius praesentiam quandoque inter conuiuia discurrere in calicibus arcibus caelestibus similes. Siquidem in calicibus Eucharisticis ad Christi praesentiam non vna, sed plures apparent irides, misericordiae symbola: & ideo signanter congemnatur misericordia, dum dicitur, *memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus.*

Augustin.

Quamobrem Augustinus in hunc Psalm. nemo, inquit, *talem escam daret, nisi misericors, & miserator Dominus.* Subditur, *memor erit in saeculum testamenti sui*, siue ex Hebraeo

Genes. 9.

foederis sui. Quia si dixit Deus Genes. 9. *erit arcus meus in nubibus, & videbo illum, & recordabor foederis sempiterni: utique dum escam dat timentibus se, memor erit in saeculum foederis sui.* Quippe videns in Eucharistia hanc iridem misericordiae, quam exhibuit in passione sua, *recordatur foederis sempiterni.* Idcirco Eucharistia appellatur *calix noui testamenti*, Matth. 26. *noui foederis*, nempe inter Deum & fideles. Dicitur autem *calix noui & aeterni sacramenti, seu foederis*; quia foedus hoc nullo vnquam tempore violabitur; sed in aeternum est permanens: Quod consonat Psalmo citato, *memor erit in saeculum testamenti sui.* Habetur igitur in Eucharistiae deuoto vsu aeterni foederis, quod est dicere aeternae felicitatis, promissio: & sic habetur in eo signum praedestinationis ad gloriam.

CCXVI.
3. Reg. 8.
Hugo Card.

Nonus locus est 3. Reg. 8. *Dominus dixit ut habitaret in nebula.* In quem locum Hugo Cardinalis, *nebula*, inquit, *est caro Christi: quod specialius verificatur in Eucharistia, vbi latet sub obscuritate fidei, inter integumenta specierum.* In hac autem *nebula habitat Dominus*; quia Christus in hoc Sacramento non est solum transeuntes, dum conficitur, sed etiam post confectum permanentes. Dicitur autem ibi habitare tanquam *in nebula*; quia, ut aduertunt Meteoristae, in hoc nebula à nube distinguitur, quod nubes est ex materia crassa, & sic signum pluuiae; in quam, dum nubes soluitur, partes tenuiores quae remanent, efficiunt nebulam; quae signum est pluuiae praeteritae, & serenitatis futurae. Fuit quidem Christus in Eucharistia, quando eam primo instituit, quasi in nube promittente pluuiam illam sanguineam, quae tum in horto post institutionem huius Sacramenti perfecta caena, tum in Caluario cecidit. Exonerata autem ea nube, remanet Christus in hoc Sacramento tanquam in nebula: & ideo *Dominus dixit ut habitaret in nebula.* Nempe hoc Sacramentum institutum est à Christo ut signum pluuiae praeteritae, & ut pignus serenitatis futurae. Ideo dicitur ab Ecclesia, *in quo recolitur memoria passionis eius, & futura gloria nobis pignus datur.* Quid est signum futurae serenitatis, nisi signum praedestinationis & salutis?

3. Reg. 19.

Decimus locus est 3. Reg. 19. vbi dicitur *Elias comedisse, & bibisse, & ambulasse in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadra-*

ginta noctibus vsque ad montem Dei Horob. Quem locum explicans sanctus Thomas opusc. 58. cap. 22. *Comedit, inquit, Elias, & ambulavit. Panis Corporis Christi confortat nos in bono opere quadraginta diebus & quadraginta noctibus, idest toto tempore presentis pœnitentiæ, vsque ad montem Dei, idest quousque veniamus ad altitudinem securitatis, & satietatem celestis gloriæ. Est igitur vsus Eucharistiæ signum prædestinationis; quia cum hæc sit præparatio mediolorum ad finem gloriæ, cibus hic præbet vires ambulandi toto vitæ tempore, usque dum perveniatur ad gloriæ: & dicitur *Elias ambulasse in fortitudine cibi illius vsque ad montem Dei.* Hoc autem discrimen inter pœnitentiam & Eucharistiam, quod illa removet impedimentum vitæ, nempe peccatum: Eucharistia verò dat positivè vires ad ambulandum in hac via, vsque ad terminum, qui est gloriæ. Illa est veluti medicamentum purgans: quo sumpto, datur Eucharistia tanquam cibus virium restaurativus. De quo Cyrillus libro 4. in Ioannem cap. 7. *Hic, inquit, perturbationes extinguit, collisos redintegrat, pietatem corroborat.* Ideo appellatur *Il. cap. 5. robur panis, & Psal. 71. firmamentum*: ubi enim vulgata, & erit firmamentum in terra in summis montium, alij, *placenta tritici super capita Sacerdotum.* Et *Psal. 13. panis cor hominis confirmans*; quia scilicet, ut notat idem sanctus Thomas loco citato, *corpus Christi fideles suos in bona vita confirmat.* Et *Psal. 77. appellatur panis Angelorum, sive, ut vertit Hieronymus, panis fortium.* Ideo dicitur *ambulasse Elias in fortitudine cibi illius*; quia scilicet, ut notat Augustinus libro de mirabilibus Sacræ Scripturæ, *ille cibus habuit virtutem Angelicis manibus preparatus.* Ex hoc eodem etiam probatur, quod pertinet ad prædestinationis signum frequens vsus Eucharistiæ: quia non semel, sed bis intra breve tempus dictum est *Eliæ, Surge, comede.* Quod expendens Rabbanus in eum locum, *Elias, inquit, bis pastus exprimit natura nostra infirmitatem: quibus non sufficit simplex pastus, ut ad superna valeamus ascendere.* Denique hinc habetur per frequentationem Eucharistiæ deveniri ad prædestinationis terminum. Quippe, ut notat Lyranus, *per ambulationem Eliæ significatur processus de bono in melius, vsque ad perfectionem vitæ: & ut sanctus Thomas loco citato, vsque ad satietatem aeterna gloriæ.**

S. Thom.
Eucharistiæ panis in hoc vitæ tempore nos confortat.

Cyrillus.

Psal. 71.

Psal. 13.

Psal. 77.

Augustinus.

Lyranus.

Isaia 25.

Vndecimus locus est Il. 25. Faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemia, pinguium medullatorum, vindemia defecata: & precipitabit in monte hoc faciem vinculi colligati, &c. precipitabit mortem in sempiternum. His verbis convivium Eucharisticum significari tradunt Eusebius l. 1. de demonstr. evang. cap. vlt. Ruffinus in expositione Symboli, Cyrillus, Procopius, & Lyranus in hunc locum. Dicitur *convivium*, propter magnificentiam. Quippe magnificentius est convivio Assue-

Eucharistiae
conuiuium
praestantissi-
mum omni-
um conui-
uiorum.

Esther. 1.
Matth. 28.
Seneca.

Chrysostem.

Lyranus.

Eucharistici
conuiuij
proprietates.

CCXVII.
Isaia 63.

Isaia 5.

Psal. 22.

Cyrillus.

Zach. 9.

ri, quod duravit multo tempore, centum videlicet octoginta diebus, Esther 1. Hoc autē durabit usque ad consummationem saeculi, Matth. 28. Magnificentius convivio Caligulae, qui una die centies sextertio cenavit, ut pene Provinciarum tributum una coena fieret, ut refert Seneca libro de consolatione ad Albinum cap. 9. Hic autem Christus edendus traditur, in quo sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei: ita ut totius mundi pretium sit una coena. Magnificentius convivio Galieni, qui mensam apposuit auream, & mantilibus stravit aureis, ut refert Trebellius in eius vita. Hic verò aurea mantilia conscientiarum, imo esse debent animae ipsae convivantium aureae. Quamobrem Chrysost. homilia 60. ad populum Antiochenum de Eucharistia loquens, si vis, inquit, hoc sacrificium honorare, offer animam, & fac auream. Ideo jure propter magnificentiam appellatur convivium. Dicitur fieri convivium hoc in monte, sive in Ecclesia, sive, ut Lyranus, in monte Sion, ubi dicitur Dominus fecisse coenam discipulis. Dicitur convivium pinguium, id est, ut idem Lyranus, excellentissimum habens in se omne spirituale delectamentum: tunc enim dedit corpus suum in cibum. Dicitur pinguium medullatorum, quia continet medullam tritici. Ideo dicitur Psalm. 147. & adipe frumenti satiat te. Dicitur convivium vindemiae; quia continet memoriam Passionis, in qua torcular calcavit solus, Is. 63. Dicitur vindemia defaecata, id est purissima, sine faece propter munditiam sanguinis Christi. Cum igitur loquatur de convivio Eucharistico, subduntur duo illius effectus. Primum est, precipitabit faciem vinculi colligati, id est peccati habitualis & radicati. De quo Is. 5. quasi vinculum plaustrum peccatum: quia hoc convivium pascit simul, & armat contra peccatum. Ideo dicitur faciet Dominus exercituum convivium; quia haec est mensa bellatrix armans exercitum tum contra vitia, tum contra daemones, iuxta id, quod supra dictum est Psalm. 22. Parasiti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me. Alter effectus est, precipitabit mortem in sempiternum, propter immortalitatem quam confert. Quare Cyrillus libro 4. c. 16. in Joannem appellat cibum nutrientem ad immortalitatem, & vitam. Habetur igitur in Eucharistia praedestinationis signum ex hoc loco Isaiae, quia dicitur Deus in hoc conuiuium precipitaturus mortem in aeternum: & ideo licet dicatur fecisse hoc conuiuium omnibus populis, intelligitur fecisse, ut glosat Lyranus, electis suis, qui assumuntur ex omnibus populis.

Duodecimus locus est Zachariae 9. Quid bonum eius, & quid pulcrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? Haec de Eucharistia interpretatur Paschasius lib. de corpore & sanguine cap. 21. Hieronymus, Lyranus, Glossa ordinaria, Ribera, & alij in eum locum. Ex hoc habetur in devoto usu Eucharistiae perspicuum praedestinationis signum. Primum quia dicitur in ea clauda

omne bonum, & omne pulchrum: ac proinde esse quidam absconditus Paradisus in quo Deus ostendit omne bonum, Exod. 33. Secundò ^{Exod. 33.} quia expressè hoc dicitur esse frumentum electorum: & sic, qui eo bene utuntur, signum habent, quod sint electi. Tertiò quia dicitur vinum germinans virgines, ad differentiam vini, de quo Paul. ad Ephes. 5. nolite inebriari vino, in quo est luxuria: quia hoc Sacramentum maximè conducit ad puritatem. Cum enim hic cibus non transformetur in sumentem, sed potiùs transformet in se sumentem; utique caro, & sanguis Christi virgineus, iis qui devotè sumunt, suam qualitatem communicando, efficiet in iis virgineam carnem, & sanguinem. Quod notans Lyranus vinum, inquit, germinans ^{Eucharistia: maximè conducit ad puritatem.} virgines; quia sanguis Christi multiplicat virgines in Ecclesia Dei sequentes vestigia Christi. Et egregiè Hieronymus lib. 1. ad Jovian. Hoc est vinum, quod cum inebriaverit adolescentes, & puellas, statim virginitatem sument. Ex hoc autem magnum etiam habetur prædestinationis signum, nempe continentia ab illicitis voluptatibus, ut probatum est cap. 14. ^{Hieronym.}

Decimus tertius locus est Joan. 6. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Et infra: habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Nihil clarius ad exprimendum prædestinationis signum, quàm dicere, si quis manducaverit, vivet in æternum. Neque mirum; quia priùs dixerat, ego sum panis vite. Quippe ut advertit Ambrosius serm. 18. in Psalm. 118. Quomodo ^{Ambrosius.} morietur, cui cibus vita est? Nimirum in eo continetur Christus, qui de se dixit Joan. 14. Ego sum via, veritas, & vita. Ideo Augustinus homil. de verb. Dom. illud, inquit, bibere, quid est nisi vivere? manduca vitam: bibe vitam. Observandum etiam est, quod de se Christus in eodem capite dupliciter loquitur, ego sum panis vivus: ego sum panis vite. Panis vivus in se ipso: quia in Sacramento Agnus, qui immolatur, integer perseverat, & vivus. Quæ sunt verba Andreæ Apostoli in actis Presbyterorum Achaïæ. ^{Eucharistia: panis v. vivus respectu Christi: panis vitæ respectu sumentium.} Panis vite, respectivè ad eos, à quibus sumitur: quibus dat vivere vita gratiæ, & gloriæ. Quamobrem Cyrillus Alex. lib. 3. in Joan. cap. 37. vivificat, inquit, quia ipsius vitæ corpus est, plenum potestate illius, quo universa sunt, & vivunt. Addit, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Sive quia sumentes dignè Eucharistiam novo titulo sunt resuscitandi, ut explicat Suarius 3. part. quæst. 79. art. 8. disp. 64. sect. 2. Et ut notat Cyrillus in hunc locum, comedentes resuscitabit: quippe impossibile est ut mors, & interitus ab eo, qui naturaliter vita est, non vincatur. Sive quia regulariter dignè sumentibus Eucharistiam promittitur vera resurrectio: nempe illa, quæ propria est prædestinationum. Nam resurrectio ad mortem, mors est potiùs, quàm resurrectio: cum de reprobis dicatur Psalm. 51. Non resurgens ^{Psalm. 51.}

Augustin.

impj in iudicio. Quæ videtur expositio August. in hunc locum Ioan. ubi, *Ego*, inquit, *resuscitabo eum novissimo die: ut habeat secundum spiritum vitam æternam in requie, qua sanctorum spiritus recipit.* Unde fit ut Eucharistiam dignè sumere, eum signum sit veræ resurrectionis, signum etiam sit prædestinationis.

Apocal. 2.

Decimus quartus locus est Apoc. 2. *Vincenti dabo manna absconditum, & calculum candidum.* Hunc locum de Eucharistia interpretatur Bedæ, Rupertus, Areta, Primasius, Ansbertus, Hugo Cardinalis, & alij. Dicitur *manna absconditum.* Quia manna figura fuit Eucharistiæ, ut omnes consentiunt, & fusè probat Viegas in eum locum Apocal. sect. 4. Habetur hinc in Eucharistia prædestinationis signum. Tum quia hoc manna datur vincenti, utpote symbolum cælestis præmij, quod datur vincenti: in cuius figuram Abrahamo non nisi post victoriam obtulit Melchisedech panem, & vinum. Quamobrem Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 3. *Tunc*, inquit, *figura præcessit, cum Abraham victor venit, & occurrit illi Melchisedech, & obtulit ei panem & vinum.* Tum quia, cui datur hoc manna absconditum, datur etiam calculus candidus. Solebant enim calculis ferre suffragia, ut colligitur ex Tullio in orat. pro L. Flacco, & Livio lib. 2. dec. 3. calculo utique candido ad suffragium liberationis: nigro ad suffragium mortis, ut notat in hunc locum Cornelius. Dabatur etiam calculus candidus in signum victoriæ, ut ibidem notat Areta: ac proinde cum hoc Sacramento datur etiam calculus candidus in signum victoriæ, & in suffragium æternæ vitæ. Idcirco Paschasius lib. de corp. & sang. dom. cap. 18. appellat tali refectos pabulo, & inebriatos poculo de immortalitate securos. Quia cum manna absconditum datur calculus candidus.

CCXVIII.

Quod si per hunc calculum candidum cum Hieronymo in ep. ad Damasum, quæ incipit *Septuaginta*, significetur carbunculus: sicut etiam Isa. 6. calculus, quem tulit Seraphim de altari, carbunculum interpretantur idem Hieronymus, & alij: rectè utrumque quadrat in Eucharistiam, quæ appellatur calculus candidus. Quia, ut testatur Plinius lib. 37. cap. 7. quidam ex ijs exardescunt à plerisque *carbunculi candidi vocantur.* Ex hoc etiam in Eucharistia habetur prædestinationis signum. Quia, teste eodem Plinio, *carbunculi à similitudine ignium dicti:* in hoc autem Sacramento maximè ardor divinæ charitatis ostenditur. Quippe, ut dicitur Ioan. 13. *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* Ideo carbunculus, quem forcipe Seraphim tulit de altari, appellatur à plerisque *carbo ignitus*, quo purgata sunt Isaia labia: dictumque est illi, *ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.* Quod in Eucharistiam transferens Iustinus Martyr q. 44. ad Orth. *Quem*, inquit, *carbonem vidit Propheta suis immundis labijs admoveri, is imaginem habebat*

Iustinus.

Dominica carnis, eorum, qui eam comedunt, conscientiam ab omni impietate purgant. Ecce in hoc siue calculo candido, siue carbunculo ignito lux prædestinationis & salutis.

Denique si per calculum candidum significatur, ut volunt alii, margarita; quæ, teste Plinio lib. 9. cap. 35. *candore præstat*: quadrat etiam hoc in candorem hostiæ Eucharistiæ: nam, si margarita candida est, & intus rubet sanguine, ut alibi notatum est ex Cornelio: *etiam hostia illa candida, in qua cum corpore est per concomitantiam Christi sanguis, margarita est intus rubens sanguine.* Habetur etiam ex hoc in Eucharistia prædestinationis signum: tum quia per hanc margaritam ad cælum intratur. Quippe cæli *singula porta, singula margarita*, Apoc. 21. Tum quia regnum cælorum simile est *margarita, quam qui invenit homo, vendit omnia, & emit eam.* Matth. 13. Christus autem in Eucharistia contentus appellatur à Damasceno oratione 1. de Nat. *ingentis pretii margarita.* Quod si in convivio illo, quod Antonio exhibuit Cleopatra, margaritam detractam auribus aceto merisit, ac liquefactam absorbit; *absumens una cœna*, imo vno haustu, *centies centum millia sextertium*, idest ducenta quinquaginta millia aureorum, ut refert idem Plinius loco citato; certè in hac cœna Eucharistica vnico haustu sorbetur caro Christi, veluti aceto in cruce gustato iam eliquata, tanquam *ingentis pretii margarita.* Quod si margaritarum cibus aut potus Principibus viris defertur, idque præcipuè ad cor exhilarandum; hoc est Eucharistiæ proprium, corda exhilarare per spem æternæ vitæ. Ideo Ambrosius in Psalmum 118. *Ambrosius,* sermone 13. loquens de Eucharistia, *ad meliora*, inquit, *& iudicunda facit quendam mentis excessum; ut immemor sollicitudinum animus, vino incunditatis hilaretur.* Quod maximè fit per prædestinationis signa, & spem salutis. Atque hæc è Scripturis.

Probatum idem secundò ex Patribus. Ac præter adductos occasione Scripturarum, Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia cap. 3. Eucharistiam appellat *introductionem ad diuinitatem.* Ignatius Martyr epist. 14. ad Ephesios, *mortis antidotum, pharmacum immortalitatis.* Patres primi Concilii Niceni, *symbolum resurrectionis.* Irenæus libro 4. contra hæres. cap. 37. *per carnem*, inquit, *Christi homo devenit in incorruptelam.* Cyrillus libro 4 in Ioannem cap. 12. appellat *carnem viuificantem, & interitum penitus expellentem.* Damascenus de fide orthodoxa libro 4. cap. 14. *fit*, inquit, *corpus Christi iis qui fide dignè sumunt, in remissionem peccatorum. in vitam æternam, & in custodiam animæ & corporis; quia scilicet Christus ipse introductus in hominem Angeli custodis munus gerit.* Ideo dicitur Eucharistiam sumentis, *Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam* Ambrosius lib. de iis, qui initiantur, *hoc*, inquit, *manna ab omni est corruptione alienum.* Quod quicumque religiose gustaverit. *Ambrosius.*

- Augustinus.* corruptionem sentire non poterit. Augustinus tract. 26. in Ioan. cum cibo, inquit, & potu id appetant homines, ut non esuriant, neque sitiant; hoc verò non præstat nisi iste cibus, & potus, qui eos, à quibus sumitur, incorruptibiles facit, & immortales. Hilarius de Trin. lib. 8. appellat vitam æternam escam. Paschasius lib. de corp. & sang. cap. 10. victum immortalitatis, per quem, ut ait cap. 19. caro nostra ad immortalitatem, & incorruptionem reparatur. Chrysol. serm. 1. salutis epulum. Laur. Iustin. Laurentius Justinianus serm. de Euch. notissimum futura felicitatis indicium, ac divina miserationis præsignum certum. Julius Firmicus de erroribus profanæ religionis cap. 9. futura immortalitatis insignia. Matth. Voorm. Trid. Matthæus Episcopus Vormacensis hom. de cœna Domini, Amabile futura iucunditatis præludium. Ecclesia in canone missæ panem vitam æternam, & calicem salutis perpetua. Denique Triden. sess. 13. cap. 2. pignus futura gloriæ, & perpetuæ felicitatis. Si hoc Sacramentum pignus est gloriæ: signum est retribuendam esse aliquando gloriam promissam huic pignori. Nempe, ut notat Augustinus in Psalm. 110. loquens de Euch. non totum dedit, qui pignus dedit. Hæc ex Patribus, & Conciliis

Eucharistia liberat à peccatis, & præservat. Trident. Probatur idem tertio ratione. Prima ratio, quia Eucharistiæ effectus est liberare à peccatis, & præservare à mortalibus. Quippe juxta Triden. sess. 13. cap. 2. Deus sumi voluit hoc Sacramentum tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur. Sed immunitas à peccatis maximum prædestinationis est signum, ut patet ex dictis cap. 1. Ergo, &c.

Tertull. Confirmatur primò ex Ignatio martyre Epistola citata ad Ephesios, ubi Eucharistiam appellat medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala. Ideo Tertullianus lib. de pudicitia cap. 18. appellavit Eucharistiam medicam: quia, posita debita dispositione, fert liberationem à venialibus: purgat etiam ab habitibus vitiosis, quorum vim mitigat: iique sunt, qui potissimum ad barathrum ducunt reprobationis, ut ostensum est supra. Quamobrem Cyrillus Alexandrinus libro 4. in Ioannem cap. 17. loquens de Eucharistia, sedat, inquit, cum in nobis maneat Christus, membrorum nostrorum legem (fomitem concupiscentiæ) perturbationes animi extinguit, aegrotos curat, & ab omni nos casu erigit.

Plinius. Ceruina carnis esus præservat à febribus. Confirmatur secundò, quia si cibi reperiuntur tantæ virtutis, ut præstent tutamen valetudinis, & præservationem à morbis; multò magis id præstabit cibus iste cælestis, qui est ipsamet Christi caro. Quod si esus carnis cervinæ præstat præservationem à febribus, quia, ut notat Plinius libro 8. cap. 32. ceruus febrium morbos non sentit: multò magis esus carnis Christi præstabit quamdam immunitatem saltem à gravibus culpis: quia Christi caro in se culpæ morbos non sentit. Mirificè ad rem facit quod idem addit, quasdam principes faminas

minas omnibus diebus matutinis carnem eam degustare solitas, longo auro caruisse febribus. Cùm autem Christus sub cervi similitudine designetur in Scripturis Cant. 2. *saliens in montibus, transiliens colles:* Cant. 2. & dictumque sit illi ibidem cap. 8. *assimilare caprea hinnuloque cervorum:* multò veriùs de Christi carne dici potest, quosdam omnibus diebus matutinis eam carnem degustare solitos, longo auro caruisse febribus. Quippe, vt ait Ambrosius libro 4. in Luc. 4. *febris nostra avaritia est: febris nostra luxuria est: febris nostra ambitio est: febris, nostra iracundia est.* Præseruationem ab his lethalibus febribus præstat frequens vsus Eucharistiæ: idque præstat longo auro, ac proinde ducit ad perseverantiam finalem, quæ vltimum prædestinationis est signum.

Secunda ratio, quia fides, spes, charitas sunt prædestinationis & media & signa. Hæ autem virtutes maximè habentur & augentur per frequentem vsus Eucharistiæ: cùm hæc ex Trident. sess. cit. *symbolum* sit illius corporis, cuius nos Christus tanquam membra arctissima fidei, spei, & charitatis connexionem adstrictos esse voluit.

Quantum ad fidem, hæc maximè exercetur in vsu Eucharistiæ: quippe fides est *argumentum non apparentium*, ad Hebræos 11. De hoc autem Sacramento dicitur, *quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides.* Idcirco Agnus typicus, Eucharistiæ figura, comedebatur nocte: *edent carnes nocte illa assas igni*, Exod. 12. Manna descendebat nocte: *cùmque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter & manna*, Num. 11. Eucharistia ipsa instituta est nocte: *in qua nocte tradebatur*, 1. ad Cor. 11. vt adumbraretur in hoc Sacramento obscuritas fidei. Ideo etiam assimilatur carbunculo, vt notatum est supra num. 218. Quæ gemma, vt notat Hieronymus ep. 143. ad Damasum, *ita dicitur, sicut quod quasi carbo ignitus in tenebris fulgeat.* Ideo denique appellatur *mysterium fidei* in Canone Missæ per antonomasiam, cùm multa alia dentur mysteria pertinentia ad finem; quia in cæteris creditur quidem quod non apparet sensui, putà Trinitas, Incarnatio, gloria; sed non creditur contra id, quod apparet sensui: hîc autem & creditur id, quod non apparet: & creditur contra id, quod apparet; cùm sensui appareat panis, fides autem credat contrarium, nempe, quod sit Christi caro, non panis. Quod aduertens Laurentius Iustinianus sermone de Eucharistia: *homo, inquit, videt aliquid, & credit aliud: quo nihil potest esse excellentius.* Quapropter absolutè *mysterium fidei* dicitur, propter excellentiam fidei quam requirit. Ideo etiam comparatur *thesauro abscondito in agro*, Matth. 13. quia thesaurus in Eucharistia est, sed absconditus: ac proinde inveniendus & effodiendus per fidem. Quod expendens Paschasius libro de corpore & sanguine Domini cap. 17. *ideo, inquit, thesaurus in agro absconditus dicitur, quia in hoc mysterio ab aspectu oculorum, ne*

caro videatur, subtrahitur: ut fide avidius queratur: quaesita verius inveniatur: inventa charius habeatur: habita desiderabilius fruatur. Idcirco necesse est ut qui corpus eius comederit, de plenitudine divinitatis illud fide percipiat. Hæc quantum ad excellentiam fidei, quæ in hoc Sacramento exercetur.

Spei virtus in
Eucharistia
augetur.

Chr, soptom.

Exod. 12.

Quantum ad spem, hæc etiam in eo augetur quàm maximè; quia majus quodammodo est præbere se manducandum, quàm præbere se videndum. Sed in hoc Sacramento Deus præbet se manducandum in via. Ergo hinc sperare possumus quòd multò facilius se præbiturus sit videndum in patria. Ideo Chrysoströmus homilia 6. ad populum Antiochenum de Eucharistia loquens, spem, inquit, nobis bonam de futuris præbet: quippe, qui nobis hîc seipsum tradidit, multò magis id faciet in futuro. Ideo etiam in hujus rei figuram comedere Agnum iussi sunt Hebræi, calceamenta habentes in pedibus, & baculum habentes in manibus, & comedere festinanter, Exod. 12. tanquam mox profecturi in terram promissionis: ut significaretur per esum hujus Sacramenti in via, certa spes profectionis ad patriam. Quod expendens Chrysoströmus homilia 83. in Matth. Iudei, inquit, stantes, calceamenta in pedibus habentes, & baculos in manibus tenentes, agnum cum festinatione comedebant: in Palestinam profecturi, viatorum figuram habebant: tu verò debes migrare in cælum.

Matth. 9.

Chrysoström.

Cyillus.

Cyprianus.

Confirmatur primò, quia excitatur maximè spes salutis per contractum immediatum Christi; cùm inter Christum & eos qui sumunt Eucharistiam, nulla sit substantia intermedia. Spem ex contactu vestium excitavit quàm maximam mulier illa, quæ dixit, Si tetigero tantùm simbriam vestimenti ejus, salva ero, Matth. 9. Sed in Eucharistia datur ipsummet Christum veluti vestimenta. Ideo Chrysoströmus homilia 83. in Matth. Tu quidem Christi vestimenta cupis videre: ipse verò tibi concedit non tantùm videre, sed & manducare & tangere. Quod si Christus solo contactu ægros sanabat, & mortuos ipsos resuscitabat; quippe in resurrectione filiae Reguli tenuit manum ejus, Matth. 9. in resurrectione filij viduæ tetigit loculum, Luc. 7. quanta salutis spes ex eo concipitur, quod idem Christus in Eucharistia nos tangit? Quamobrem Cyrillus libro 4. in Ioannem cap. 14. si solo, inquit, ejus tactu corrupta redintegantur, quomodo non etiam qui carnem illam gustamus ac manducamus? Quod si corpus Elisæi solo tactu mortui cadaver reduxit ad vitam, 4. Reg. 4. multò magis vitam gratiæ & gloriæ suo tactu præstabit Corpus Christi. Ideo Cyprianus de Oratione Dominica, manifestum est, inquit, eos vivere, qui corpus ejus attingunt; & Eucharistiam in re communicationis accipiunt.

Confirmatur secundò, quia per susceptionem Eucharistiæ efficiuntur unum Christi corpus & una caro, ut supra dictum est cum Chry-

Iostomo homilia 8, in Matth. Ergo summa fiducia preces fundimus ad Christum intra nos manentem, quasi ad nostrammet substantiam veluti aliquid à nobismetipsis impetraturi. Quæ est animadversio Paschasii libro de sanguine & corpore Domini c. 18. vbi: *Cum Christi*, inquit, *substantia in nostra carne inveniatur; que maior sacritas hominis, quam ad suam substantiam orare, & confidenter dicere, O Deus substantia mea!*

Paschas.

Confirmatur denique tertio, quia si pignus datur ad certitudinem rei promissæ, præsertim cum pignus plerumque sit pretii majoris quam res promissæ; utique Eucharistia datur tanquam *pignus futura gloriæ*, ex Trident. supra cit. ac proinde in hoc pignore certa est expectatio gloriæ promissæ; præsertim cum hoc pignus longè pretiosius sit re promissæ. Quippe Christus, qui in hoc Sacramento datur ut pignus, longè majoris est pretii, quam omnium Sanctorum simul beata visio: & ideo iure dictum est à Chrysostomo loco citato, quod in hoc Sacramento *spem nobis bonam de futuris prabet*. Hæc spes gloriæ in hoc pignore maximè habetur in Eucharistia accepta extremo vitæ tempore per modum Viatici: tum quia Elias *ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei Horeb*. Nempe hoc Sacramentum, ut ait Laurentius Iustinianus sermone de Eucharistia, *spirituale tibi præbebit robur, per quod usque ad montem Dei gradiaris glacriter*: tum quia Eucharistia dicitur cœna Luc. 14. postquã dulcis est somnus. Et sic iusti, percepta Eucharistia, quasi post cœnam, *obdormiunt in Domino*: possuntque dicere cum Davide Psal. 4. *in pace in idipsum dormiam, & requiescam*, ut notatum est supra num. 212. quia, ut notat Nyssenus in Cant 5. *post insigne illud epulum somnus sponsam occupat*. Tum quia, dum intrat Christus in os morituri, ac veluti in domum eius, & excipitur amanter hospitio, signum est quod ipse est intraturus in domum Christi, & ab eo vice versa excipiendus hospitio, reddituro pro brevi mora æternitatem. Tum quia hoc Sacramentum est *mortis antidotum*, ut supra dictum est ex Ignatio: suscepto autem antidoto non nocet venenum. Tum quia datur specialiter ad spem immortalitatis, & minuendum timorem mortis. Ideo Paschasius libro de corpore & sanguine Domini cap. 18. *ad hoc*, inquit, *immortalitatis præstitit alimoniam, ut mortem non timeamus*. Tum denique, quia qui moriuntur percepta Eucharistia, moriuntur ut Moyses, *inbente Domino*, Deut. 34. siue ex Hebræo *in osculo Domini*. Quod osculum pignus est cælestium nuptiarum, mox post egressum è corpore celebrandarum in cælis. Ideo dicitur Ioan. 6. *Qui manducat carnem meam, habet vitam æternam*: nam, ut notat Paschasius libro de corpore & sanguine Domini cap. 9. *habet, (non habebit) ideo dixit, quia mox anima carne soluta intrat in promptuarium vitæ, ubi Sanctorum anima requiescunt*. Quod maximè confirmatur

CCXXI.

Eucharistia per modum viatici accepta maximè est gloriæ pignus. Laur. Iustin.

Nyssenus.

Deut. 34.

Ioan. 6.

- Chrysoſtom.* ex eo quod refert Chryſoſtomus libro 6. de Sacerdotio lit. D. ubi: *Quidam, inquit, mihi narravit, dignus habitus qui id & vidiffet ipſe, & audiſſet, quod qui de hac vita emigraturi ſunt, ſi myſteriorum hu- iuſmodi cum pura ac munda conſcientia participes fuerint, ſpiritum efflaturi, ab Angelis illorum corpora ſatellitum more ſtipantibus pro- pter aſſumptum illud ſacrum, hinc adducuntur in calum. Hæc ille. Quibus nihil illuſtrius ad excitandam ſpem in morituris percepto Viatico. Quocirca hoc prædeſtinatorum eſt proprium, quotidianis precibus mediatrice Deipara, ſancta Barbara, aliſque ſactis Patronis, tuixè à Domino flagitare munimen ſacri Viatici ante mortem: ut quis moriatur in oſculo Domini, & ſpem hauriat æternæ vitæ. Hæc, quantum ad excellentiam ſpei ex uſu devoto Euchariffiæ.*
- CCXXII.** Quantum ad charitatem, hanc per eundem uſum augeri quàm maximè probatur ex eo quod in ea Chriſtus monſtravit excellentiſſimam charitatem erga nos: & ſic aptiſſima eſt ad eam in nobis augen- dam erga Chriſtum. Ad oſtendendam ſuam erga nos charitatem aſſi- milavit ſe Chriſtus paſtori cognofcenti oves ſuas, & ponenti animam pro ovibus ſuis, Ioan. 10. Hic autem excedit amorem paſtoris erga oves: quippe, ut notat Chryſoſtomus homilia 83. in Matth. *Quis paſtor oves proprio paſcit cruore? ipſe autem nos proprio paſcit ſangu- ne, & nos ſibi per omnia coagmentat.* Aſſimilavit ſe etiam matri tener- riè amanti filios ſuos. Idèd dictum eſt Iſaiz 40. *numquid mater obliſci poteſt infantem uteri ſui?* Hic autem longè excedit amorem etiam maternum. Quippe matres, quò nobiliores ſunt, eò magis dedignantur ſuo lacte filios alere: eos vilibus tradunt nutricibus: à quibus illi dum lac potant, ſanguini generoſo ruſticum ac vilem ad- miſcent. Chriſtus autem & mater eſſe dignatur, & nutrix; ac filios, quos in cruce peperit, in Euchariffia lactat. Quod animadvertens idem Chryſoſtomus homilia 61. ad populum Antiochenum, *paren- tes, inquit, filios ſapè aliis tradunt alendos: Ego autem, ait Chriſtus, non ita, ſed carnibus meis alo; & meipſum vobis appono, generoſos vos eſſe volens: quaſi dicat, ne per lac ruſticum aliquid de ſtirpis generoſi- tate dematur. Nimirum cum nobis dederit poteſtatem filios Dei fieri, Ioan. 1. voluit etiam lacte divino nutrire. Ideo, ut ait Paſchaſius libro de corpore & ſanguine Domini, *iſte filiorum Dei eſt cibus, ut inde alantur unde vivunt.**
- Quod ſi infantes amorem dividunt in nutricem, & matrem: ſicut, ne amorem divideres, voluit idem Chriſtus & creator eſſe, & redem- ptor: ita, ne amorem divideres, voluit idem & mater eſſe, & nutrix.
- Clem. Alex.* Quamobrem Clem. Alex. lib. 1. pædag. *Verbum, inquit, eſt omnia infanti, & pater, & mater, & pædagogus, & altor.* Ideo Chriſtus, qui in veteri lege apparuit Danieli *accinctus ad renes auro obrizo*
- Dan. 10.* Dan. 10. *cuſtodians renes quaſi mulier paritura: in lege noua appa-*

Charitatis
augmentum
per Euchariffiam.

Ioan. 10.
Chryſoſtom.

Iſa 49.

Chriſtus in
Euchariffia
filios ſuos
lactat.

Ioan. 1.

Clem. Alex.

Dan. 10.

ruit Ioanni præcinctus ad mammillas zona aurea, Apoc. 1. custodiens *Apoc. 1.*
 mammilla tanquam nutrix lactatura. Et, vt notat Chrysol. loc.
 cit. *Christus non erubescit fieri nutrix, qui factus est mater.* Quod si
 ad lac conficiendum magna requiritur vis caloris. Quippe, vt ait
 Aristotel. 4. de gen. anim. cap. 8. *lac sanguis concoctus est*: magna *Aristot.*
 etiam ad conficiendū lac Eucharisticum adhibita est vis caloris. Ideo
 Christus, vt ait Ioan. 13. *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos*:
 & in summo hoc calore Eucharistiam instituens, è suo sanguine lac
 confecit. Quin immo confecit etiam lac è pane Eucharistico. Ideo
 que Ildefonsus serm. de natiuit. Virgin. eam alloquens, *Lacta*, inquit, *Ildefonsus.*
creatorem tuum: lacta panem cali. Quia scilicet ex hoc pane lac
 conficitur. Ideo etiam manna, Eucharistiae figura, vt tradit Ruffi-
 nus in Osee cap. 2. *erat in similitudinem lactis*: & vice versa lac
 manna dicebatur, vt tradit Clem. Alex. lib. 1. pædagog. vbi, *nunc Clem. Alex.*
quoque, inquit, *nutrices lac, quod primum effundunt, manna appellant.*
 Quod si è mammilla nimis emuncta effuso lacte sanguis emanat, iux-
 ta illud Prouerb. 30. *qui vehementer emungit, elicit sanguinem*; mi-
 rum non est quòd Christus post cœnā in horto sudauit sanguinem,
 Quia scilicet tūc charitatis vberibus, paulò antè in institutione huius
 Sacramenti, veluti in Eucharisticum lac effulis, post cœnam in horto,
 cum iterum eadem ubera detorqueret, elicit sanguinem: & sic factus
 est sudor ejus sicut gutta sanguinis Lucæ 22. veluti jam emuncta mam-
 milla. Ideo Clem. Alex. 1. pædagog. cap. 6. Christum pronunciat
mammillam patris: & verè beatos, qui hanc lactant mammil-
 lam.

Quod confirmari potest ex Dei promisso Osee 2. *ecce ego lactabo* *Osee 2.*
eam: ducam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius. In quem
 locum Ruffin. *lactatio*, inquit, *manna videtur ostendere à similitudine*
lactis. Manna autem, lacti simile, cum aperta figura fuerit Eucharis-
 tiæ, promittit Deus à se lactandam animam in Eucharistia: ibique in
 solitudine, quasi remotis arbitris, *loquuntur ad cor eius*: id est, vt
 in eum locum Hieronymus, *blandis eam verbis consolaturum.* Ob-
 seruanda est lectio Septuaginta; qui pro *lactabo eam*, vertunt *sedu-*
cam eam. Quia Christus in Eucharistia, pia quadam seductione aliud
 ostendit, aliud præbet: ostendit panem, præbet lac.

Ex hoc autem signum prædestinationis in vsu deuoto Eucharistiae
 multipliciter suadetur. Primò quia cælesti lacte ii potissimùm nu-
 triuntur, qui destinantur ad cælestem patriam, designatam per terram
 promissionis *fluentem lacte, & melle* Exod. 3. Quæ est animaduersio
 Clem. Alex. lib. 1. pædag. vbi, *lacte*, inquit, *Dominico, scilicet nutri-* *Clem. Alex.*
mento, statim ac ediri sumus alimur. (alludit ad antiquum Ecclesie
 morem, quo statim post baptismum dabatur etiam paruulis Eucha-
 ristia) *dum spes quietis annunciatur superna Hierusalem: in qua &*

lac, & mel fuerit scriptum est. Quod per materiale sanctum nobis alimentum spondetur. Ecce in Eucharistico lacte prædestinationis signum, & promissio gloriæ.

Secundò, quia alimentum divinum nutrire non potest nisi ad vitam immortalem, & divinam. Quamobrem idem Clemens loco cit. *Quod, inquit, per lac est nutrimentum, deducit in cælos cives cælorum, & cum Angelis choreas ducturos enutrens.* Quod est dicere, Eucharistia nutriripotissimum prædestinatos.

Tertiò, quia in hoc maximè fovetur eorum, qui Eucharistia mscipiunt, charitas erga Deum, quæ maximum prædestinationis est signum: dum erga ipsos charitatem Christus præfert suam, ut dicebatur, non solum ut mater, sed etiam ut nutrix, inter quam, & infantem amor solet esse tenerimus.

Eucharistia
lac est infan-
tibus in vita
spirituali:
adultis verò
vinum,
Cant. 5.

Ambrosius.

Confirmatur, quia Eucharistia, quæ lac est infantibus in vita spiri-
tuali, vinum est adultis ac provectis in spiritu: & sic eos maximè
divino amore inebriat. Vtrumque autem statum complectitur Spi-
ritus sanctus in Cant. cap. 5. ubi sponsa: *Comedi, inquit, fauum cum
melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo.* Apertè loquitur de
Eucharistia. Sequitur enim, *comedite amici, & inebriamini charis-
simi.* Quæ de Eucharistia explicant Cyrillus homil. 10. in Cant. &
Ambrosius lib. 5. de Sacram. cap. 3. ubi, quod vulgata *fauum,*
vertit *panem. Comedi panem meum cum melle meo.* Melli, & lacti
comparat, propter dulcedinem Eucharistiæ: vino quia exhilarat, &
inebriat. Idcirco Ambrosius loco cit. *Manducavi, inquit, panem
cum melle meo. Vides quòd in hoc pane nulla sit amaritudo, sed om-
nis suavitas. Bibi vinum cum lacte meo. Vides huiusmodi esse laci-
tiam, qua nullis peccati sordibus polluitur. Quotiescunque enim
bibis, remissionem accipis peccatorum, & inebriaris in spiritu. Qui
inebriatur, radicans in Christo est. Præclara ebrietas, qua sobrieta-
tem mentis operatur.* Hæc ebrietas consistit in quodam charitatis
excessu, quem operatur Eucharistia. Idcirco in primitiva Ecclesia
quotidie fideles communicabant, ut haberetur ex Act. cap. 2. ut inde
haurirent martyres charitatem ad ponendas animas pro Christo.

Augustinus.

Quod expendens Augustinus in Psal. 35. *calix, inquit, tuus inebrians
quam præclarus est. Hoc calice inebriati erant martyres, quando ad
passionem euntes suos non agnoscebant.* Immo ipsimet Apostoli tunc
receperunt Spiritum sanctum sub forma ignis, cum intra illud idem
cœnaculum, in quo primò instituta fuit, susceperunt Eucharistiam.
Cum enim ebrij tunc haberentur à plebe, ebrij erant vino Eucharis-
tico. Quod apertè tradens Chrysostomus in Psalm. 22. *de mensa,*
inquit, *illa inebriati sunt, de qua dictum est, accede ad mensam po-
tentis: considera qua tibi apponuntur, sciens quod talia te præparare
oportet. Quid est talia, nisi corpus, & sanguinem, quem accipis?*

Chrysost.

nam & Apostoli de ipso calice inebriati erant, de quibus dicebatur, *CCXXIII.*
hi musto ebrii sunt. Gratia igitur Spiritus sancti data non est Aposto-
 lis, nisi post susceptionem Eucharistia. Quod idem proportionaliter
 contingit fidelibus cæteris, qui eam deuotè suscipiunt; quorum unus-
 quisque potest dicere, *introduxit me Rex in cellam uinariam: or-*
dinauit in me charitatem. Cantic. 2. Cum igitur usus frequens, ac *Cant. 2.*
 deuotus Eucharistia maxime iuuet ad augendam fidem, spem, cha-
 ritatem, ut ostensum est, quæ media sunt proxima ad salutem; ma-
 gnum etiam in hoc subesse dicendum est signum prædestinationis, &
 salutis.

Tertia ratio dicitur à pari, Affectus in Christi Passionem signum
 est prædestinationis, Ergo etiam affectus in Eucharistiam. Antece-
 dens patet ex dictis cap. 16. Consequentia probatur, quia Eucharis-
 tia aliud non est nisi memoriale quoddam Passionis Christi: imo
 noua quædam Passio, ut ostensum est supra num. 215. & ideo appel-
 latur *sacrificium incuruentum*: quia, ut dicitur ab Ecclesia in Oratione
 fecer. Dominica 9. post Pentecosten, *toties opus nostra redemptionis*
exercetur.

Confirmatur, quia non minorem Christus uideatur exhibuisse cha-
 ritatem in Eucharistia, quàm in Passione; imo quoad multa maiorem:
 in Passione enim semel se pro nobis tradidit: in Eucharistia sæpissimè
 se Patri tradit pro nobis in sacrificium; se tradit nobis in Sacramen-
 tum. Ideo Laurentius Iustinianus sermone de Eucharistia, *non minus,*
 inquit, *pro sanguinis poculo, quàm pro redemptionis debes pretio: Se-*
mel pro te datum est pretium; sed poculum quotidie consecratur. Præ-
 terea, in Passione se uniuersaliter tradidit pro omnibus, hinc speciatim
 pro singulis: &, ut notat Chrysostomus homilia 83. in Matth. *uni-*
cuique fidelium Christus semetipsum per mysterium commiscet. Denique *Chrysost.*
 illud est animaduersione dignum, in Passione sub uno se corpore
 pro nobis tradidit; in Eucharistia uerò ueluti sub infinitis. Cum enim
 ardentè amantium sit cupere se congregare in plura corpora, ut
 pluribus in ministeriis, pluribus in locis exhibere possint obsequium
 erga personam amatum: hoc idem Christus & optavit & præstitit.
 Quippe certum est in Eucharistia Christum replicari totum in toto,
 & totum in qualibet parte: quæ partes, siue actu siue potentia, sunt
 infinitæ. Cum uerò unum corpus infinities replicatum æquiualeat
 infinitis; Christus ueluti non contentus uno corpore pro nobis tra-
 dito, uoluit unum corpus infinities replicare, sub infinitis partibus
 hostia: quasi habere cuperet infinita corpora, ut infinita nobis tra-
 deret, & pro nobis, sub infinitis replicationibus se nobis communi-
 cando, & se pro nobis Patri offerendo. Quia etiam una gutta sangui-
 nis infinities replicata æquiualeat infinitis, uoluit totum suum sangui-
 nem in partibus proportionalibus acceptilibus in infinitum, mino-

Christus nõ
 minorem in
 passione,
 quàm in Eu-
 charistia
 exhibuit
 charitatem.
Laur. Iustin.

Chrysost.

ribus & minoribus infinities replicari; quasi optaret sanguinem infinitum: quem, non contentus sui sanguinis effusione finita, pro nobis iterum offert in sacrificio Altaris infinities replicatum. Vnde fit, ut hoc meditantes in affectum charitatis ardescant, optando habere ad Christum redamandum corda infinita: ad patiendum pro eodem, corpora infinita: ad fundendum in ejus obsequium, sanguinem infinitum. Ex hoc etiam magna prædestinationis & salutis spes hauritur dum cogitamus offerri pro nobis in Christi sanguine infinities replicato, mare sanguineum infinitum, quo infernalis Phærao cum suis copiis demergatur; & nostra omnia, etiam innumerabilia, crimina absorbeantur. Adde, Christum in hoc corpore & sanguine; sub speciebus infinities replicato, offerre se Deo in sacrificium pro nobis perenniter, singulis momentis, usque ad extremum Judicii diem. Quippe in Ecclesia toto terrarum orbe diffusa, variatis pro regione locorum horis diei & noctis; singulis diei, noctisque momentis hoc Sacramentum peragitur: Patrique Christus se offert in sacrificium, juxta id quod dicitur Malach. cap. 1. *Ab ortu Solis usque ad occasum in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Quod expendens Paschasius libro de corpore & sanguine cap. 4, *Christus, inquit, qui passus est semel, quotidie super Altare immolatur, manè ac vespere: idque singulis momentis, pro ratione locorum, ut dictum est. Ex quo fit, ut singulis etiam momentis offerre debeamus nos Christo, tum pro peccatis in sacrificium doloris, tum in holocaustum amoris.*

Malach. 1.

Paschas.

Eucharistia
vim habet
unitivam cū
Christo.
Chrysostom.

Quarta ratio. Eucharistia habet vim maximè unitivam cum Christo. Ergo usus frequens & devotus Eucharistiæ maximum prædestinationis est signum. Consequentia patet, quia tota salus ex unione ad Salvatorem, & ad fontem salutis. Antecedens probatur, quia hæc non est unio intentionalis, sed realis animæ cum anima Christi, carnis cum carne. Quod expendens Chrysostomus homilia 61. ad populum Antiochenum, *unum, inquit, corpus efficitur: membra ex carne ejus (Christi) & ex ossibus ejus. Vt autem non tantum charitate hoc fiamus, verum etiam ipsa re in illam commisceamur carnem; hoc per escam efficitur, quam nobis largitus est.* Neque verò impeditur hæc immediata conjunctio per accidentia intermedia. Tum quia hæc non impediunt immediationem substantiæ ad substantiam: tum quia accidentia illa sunt veluti retia: vbi enim vulgata, *prospiciens per cancellos, Theodoretus per retia.* Nec deest esca carnis, qua nos trahat ad retia, quia in hoc Sacramento *escam dedit sumentibus se, Psal. 110.* In quem locum Cassiodorus, *hæc esca est corporis & sanguinis communicatio.* Hac esca facillè quisque trahitur ad Christi retia.

Psal. 110.

Cassiod.

Confirmatur primò; quia, si modicum fermentum totam farinæ massam, cui injicitur, ad se trahit: & si fuerit prævum, modicum fer-
mentum

mentum totam massam corrumpit, 1. ad Cor. 5. consequens est ut si optimum sit, totam massam rectificet. Ergo idem dicendum de Christo, veluti modico fermento sub modica hostia rectificante totam massam cui coniungitur. Et ideo dicitur simile regnum calorum fermento, Matth. 13. quia, ut ait Cyrillus libro 4. in Ioannem cap. 17. sicut paruum fermenti totam massam fermentat: sic paruula benedictio (ita sacram Hostiam appellat) totum hominem ad se attrahit, & sua replet gratia: & hoc modo in nobis Christus manet, & nos in Christo.

Matth. 13.
Cyrillus.

Confirmatur secundo, quia sicut Christus delapsus ad vterum Virginis, totam ei infudit gratia plenitudinem, vt ait Sophronius de Assumptione; ita idem Christus iterum e celo delatus ad hostiam, & sub hac ad os & pectus suscipientis, magna vtique bene dispositis defert munera gratia. Illud quippe corpus, vt ait Laurentius Iustinianus sermone de Eucharistia, quod recubuit in praesepio, quod Maria requieuit in gremio, in hoc Sacramento percipimus: cum hoc discrimine, quod ibi mortale & passibile, hic immortale & beatum.

CCXXIV.
Laur. Iustin.

Confirmatur tertio, quia in hoc Sacramento fit veluti noua quædam incarnatio, vt notatum est supra num. 24. siue quia caro nostra in Christi carnem assumitur, siue quia sicut in Incarnatione factum est quoddam connubium inter naturam humanam & Verbum, ut vult Gregorius; ita in Eucharistia fit etiam spirituale connubium inter Christum & eum qui suscipit. Quippe, si in matrimonio fiunt duo in carne una; & iam non sunt duo, sed una caro, Matth. 19. in Eucharistia etiam, ut ait Chrysostomus homilia 83. in Matth. effici mur unum Christi corpus & una caro, ut notatum est supra. Ac proinde Christus, & is qui suscipit Eucharistiam, sunt duo in carne una; & iam non sunt duo, sed una caro. Quod connubium Angeli ipsi reverentur, qui foris prope eum, qui suscipit Eucharistiam, assistunt tanquam famuli Principis discessum præstolantes in atrio. Quapropter Laurentius Iustinianus sermone citato de Eucharistia: Congratulantur, inquit, Angeli sponsæ sponi thalamum introgressæ, & foris absque ulla invidentia persistunt: ac Domini sui præstolantes discessum, venerantur sacrum illud spirituale connubium. Neque desunt huic connubio sacra oscula: quippe suscipiens ore Eucharistiam, dat Christo osculum oris, iuxta desiderium sponsæ, Cant. 1. Osculetur me osculo oris sui. Quod adnotans Ambrosius libro 5. de Sacramentis cap. 2. Quid est, inquit, Altare, nisi forma Corporis Christi. Vidit Sacramenta mirabilia, & ait, Osculetur me ab osculis oris, id est, osculum mihi Christus insingat: quia meliora sunt ubera tua super vinum, hoc est, meliora Sacramenta tua. Ex hoc igitur maximum prædestinationis signum eruitur, cum hæ nuptiæ inchoentur in Eucharistia, perficiantur in patria; ubi beati qui ad cœnam Agni vocati sunt, Apoc. 19.

In Eucharistia fit spirituale connubium inter Christum, & eum, qui suscipit.

Matth. 19.
Chrysostom.

Laur. Iustin.

Cant. 1.
Ambros.

Confirmatur quarto, quia sicut per unionem hypostaticam natura

Apoc. 19.

humana assumitur ad proprietates diuinas; ita per vnionem Eucharisticam caro & anima suscipientis assumitur ad proprietates carnis & animæ Christi: Quotiescumque enim causa maximè actiua intimè applicatur subjecto aut nihil aut leuiter resistenti; si illi fuerit frequenter applicata, introducit suas qualitates in subjectum. Sed in Eucharistia intimè applicatur Christus, qui est causa maximè actiua, subjecto bene disposito, & sic aut nihil aut leuiter resistenti. Ergo talis causa frequenter applicata introducet suas qualitates in subjectum. Ergo ex frequèti vsu Eucharistiæ acquirit homo similitudinem Christi: & sic fit *conformis imaginis Filii Dei*, ad Rom. 8. quod predestinatorum est proprium. Quamobrem Augustinus lib. 7. Confessionum cap. 10. ex persona Christi, *Cibus*, inquit, *sum grandium: cresce, & manducabis me: non tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tue; sed tu in me mutaberis.* Cum igitur applicetur caro Christi beata, & anima Christi beata carni & animæ recipientis; sensum in eam, ex frequenti applicatione, introducit beatitudo. Quod aduertens Paschasius libro de corpore & sanguine cap. 19. *caro*, inquit, *nostra per hoc ad immortalitatem & incorruptionem reparatur, carni quidem caro spiritualiter conuiscerata transformatur: ut & Christi substantia in nostra carne inueniatur: sicut & ipse nostram in suam constat assumpsisse Deitatem.* Sicut igitur, cum inseritur vna planta alteri validiori, in illius naturam transfertur: ita anima & caro suscipientis Eucharistiæ, animæ, & carni Christi beatæ veluti, inserta ad illius proprietates beatas paulatim transfertur. Ideo Dionysius de Eccles. hierar. cap. 3. Eucharistiam appellat *spiritualem infusionem*. Et infra: *Si ipsius*, inquit, *sacratissima inseramus vita, consortes Dei, diuinorumque participes reddimur.*

Augustin.

Ex frequenti
Eucharistiæ
vsu sensum
in anima
beatitudo in-
troducitur.
Paschas.

Dionys.

Eucharistia
spiritualis
infusio, per
quam Chri-
stus inseri-
mur.

Isaia 6.

Chrysostom.

Proverb. 8.

Damasc.

Apocal. 5.

Confirmatur quintò: quia proprium est ignis transformare omnia in suam formam. Christus autem in hoc Sacramento dicitur ab Isaia *calculus*, siue ex Græco textu, *carbo ignitus*, quem *Seraphim* (quia manu non audebat) *forcipe tulerat de altari.* Isa. 6. Quamobrem Chrysostomus hom. 83. in Matth. os sumentis Eucharistiam appellat *os spiritali igne repletum.* Vnde fit, vt ex hoc carbone ignito intra os pectusque frequenter incluso impossibile sit hominem non ardescere. Quò alludit sapiens Prouerb. 8. *Numquid potest domo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimentum illius non ardeat?* dum scilicet carbonem hunc ignitum intra viscera claudit. Ideo Damascenus lib. 4. de fide cap. 14. *ex hoc*, inquit, *carbone ignito participatione diuini ignis ignimur.* Ideo, vt monet Chrysostomus hom. 61. ad pop. Antioch. *tanquam leones ignem spirantes ab illa mensa recedimus.* *Leones*, eo suscepto, qui appellatur *leo de tribuluda*, Apocal. 5. *ignem spirantes*, suscepto igne viuifico, transformante omnia in ignem. Cum igitur per susceptionem Eucharistiæ fiat specialissima

unio cum carne Christi, immo quædam transformatio carnis, & animæ suscipientis, in similitudinem carnis & animæ Christi: jam habetur ex hoc signum prædestinationis potissimum: cum prædestinati ij sint, qui sunt conformes imaginis filii ejus, ex Paul. ad Rom. 8. *configurandi corpori claritatis ejus*, ex eodem ad Philip. 3.

Ad Rom. 8.
Ad Philip. 3.

Quinta ratio. In Eucharistia habentur veluti Paradisus, & quædam primordia gloriæ inchoata. Ergo in usu devoto & frequenti Eucharistia habentur præfagia Paradisi, & gloriæ consummandæ. Consequentia patet ex terminis. Antecedens patet primò, quia in Eucharistia non tantum est memoriale passionis Christi, sed etiam resurrectionis, & ascensionis, ut habetur in canone missæ, & expressè docet Augustinus de verb. Dom. serm. 28. ubi, *Quotiescunque*, inquit, *offertur sacrificium, mors Domini, resurrectio Domini, & elevatio Domini significatur*. Unde infert infra. *Quotidie si accipis, quotidie tibi hodie est. Tibi hodie est Christus: tibi quotidie resurgit. Quomodo? filius meus es tu: ego hodie genui te. Hodie est, quando Christus resurgit*. Alludit ad panem quotidianum, quem acceptum pro Eucharistia, dicit quotidie esse sumendum, ut quotidie nobis Christus resurgat. Iis igitur, qui dignè suscipiunt Eucharistiam, Christus resurgit tanquam causa idealis, & meritoria resurrectionis: quæ manducantibus carnem Christi specialiter repromittitur, ut notatum est supra num. 212.

In Eucharistia veluti primordia gloriæ ac paradisi habentur.

Augustinus.

Patet idem secundò, quia in Eucharistia non solum repræsentatur resurrectio Christi, sed continetur corpus Christi, cum suis dotibus gloriosis, & præcipuè claritatis: per quam incomparabiliter lucidius, quàm corpus solare, illuminat Paradisum. Quamobrem Augustinus lib. med. cap. 26. *Non alterant ibi*, inquit, *Sol & luna vices: sed Agnus est felicitatis urbis lumen inocciduum*. In Eucharistia autem non solum est cum ea claritate, qua Paradisum illuminat, sed etiam cum claritate infinite maiori. Quod facillè intelligitur, si animaduertamus Christum esse in Eucharistia sub infinitis partibus infinities replicatum. Quod admittendum est etiam ab iis, qui negant partes actu distinctas, sed admittunt distinguibiles, & divisibiles in infinitum. Nam, si in iis collocarentur Angeli secundum quod continuum est divisibile in partes minores, & minores in infinitum, non possunt ibi collocari Angeli actu finiti, sed deberent collocari infiniti. Alioquin minores, & essent tantum acceptibiles finitæ, & non finitæ in infinitum. Christus autem toties replicatur sub speciebus Eucharisticis, quot in eo continuo sunt partes acceptibiles minores, & minores in infinitum: ac proinde non potest ibi habere tantum replicationes finitas, sed vel actu infinitas, vel finitas in infinitum. Unde sequitur habere claritatem incomparabiliter maiorem in Eucharistia, ubi eius claritas infinities replicatur, quàm habet in cælo, ubi eius claritas non re-

CCXXV.
Augustinus.

In Eucharistia Christus sol illustrior, quàm in paradiso, Chrysoſt.

Iob. 37.

Hilarius. Ambrosius.

Pſalm. 77.

Laur. Iuſtin.

plicatur. Sicut Sol infinities replicatus contineret claritatem incõparabiliter maiorẽ, quia tunc poſſet infinitos mundos illuminare, quos non poſſet non replicatus. Corpus autem Chriſti, quod in cælo habet claritatem vnicam & indiuiſam in Euchariftia eſt veluti ſol ſub ſpeciebus Eucharifticis infinities replicatus. Vnde fit vt in Euchariftia Paradifum exhibeat, quantum ad hoc. longè illuſtiorẽ. Quamobrem Chryſoſtomus homil. 6. in epiſt. ad Hebr. deſpiciens claritatem ſolarem præ Euchariftica, *Quid mihi, inquit, opus eſt ſole, cum ipſe Dominus omnium ad me deſcendat?* Hæc autem immenſitas claritatis non poſſet per nubem accidentium non transmittere ad animam recipientis radios huius ſolis infinities replicari. Ideo Iob 37. *frumentum deſiderat nubes: & nubes ſpargunt lumen ſuum: vbi alia lectio, vt notat Pineda, Sol deſiderat nubes.* Quippe ſub accidentibus frumenti Sol latet, quaſi ſub nubibus: ſed tamen *nubes ſpargunt lumen ſuum.* Siue quia in hoc Sacramento maximè elucent Dei potentia, ſapientia, bonitas, aliaque attributa diuina: ex quorũ varietate in hac nube luminofa fit iris. Siue quia ex nube Euchariftica tranſmittuntur ad animam ſuſcipientis radii illuſtrationum, & conſolationum ſpiritualium, & quædam præludia luminis gloriæ. Quapropter Hilarius lib. 4. con. hæc. cap. 37. *In carne, inquit, Chriſti occurrit paterna lux: & à carne eius veni in nos rutilans.* Et Ambroſius in Pſal. 118. ſerm. 18. *Accedite, inquit, ad eum, & ſatiamini, quia panis eſt. Accedite ad eum, & illuminamini, quia lux eſt.*

Patet idem tertio, quia in Euchariftia non ſolùm clauditur claritas corporis Chriſti, quæ partialiter pertinet ad gloriam Paradifi: ſed eſt etiã tota beatitudo objectiua. Cum corpore enim & ſanguine Chriſti concomitanter venit anima: cum anima vnio hypſtatica ad Verbum: cum perſonalitate Verbi diuinitas: cum diuinitate tota Trinitas. Neque vllum diſcrimen eſt inter viatores & beatos, quoad ſubſtantiam objecti beatifici, ſed tantum quoad modum, nempe Deus velatus aut reuelatus. Ideo dicitur Pſal. 77. *Panem Angelorum manducauit homo, panem celi dedit eis: quia idem cibus in cælo datur beatis, in terra viatoribus: idem panis Angelorum eſt in Paradifo, hominem in Sacramento.* Ideo Laurentius Iuſtinianus ſerm. de Euch. *Toties, inquit, homo Angelorum manducat panem, quoties corporis & ſanguinis Chriſti percipit Sacramentum: Nam quantumvis non eodem modo quo illi, eundem tamen manducat cibum.* Neque quoad modum aliud diſcrimen eſt, niſi quoad idem objectum beatificum à beatis præcipitur ſine velamine, à viatoribus in hoc Sacramẽto ſub velamine. Ideo Laurentius Iuſtinianus ibidem, *hic, inquit, ſub accidentibus percipitur velata majeſtas, ibi amoto velamine: & vt præclare Matthæus Epicoſopus Vormaceniſis ſermone de cœna Domini, eſt Euchariftia ſuaue glutinum Eccleſie militantis cum triumphante;*

dum eandem dulcedinem, qua illi fruuntur sine velamine, isti habeant sub Sacramento.

Vnde colligitur in hoc Sacramento haberi multò maius prædestinationis signum, quàm in cæteris; quia in iis continentur solùm media ad salutem: in hoc autem ipsemet Saluator, imo ipsamet salus. Ideo Areopagita de Ecclesiastica Hierarchia cap. 3. *diuina*, inquit, *Eucharistia necessario summam eorum qua in aliis Sacramentis peraguntur, complectitur*; quasi sola contineat quidquid continetur in omnibus; quia continet ipsummet autorem, & ipsummet vltimum finem omnium Sacramentorum. Vnde fit, ut in Eucharistia contineatur prædestinationis & salutis plusquàm pignus; quia pignus in rigore differt, quoad substantiam, à re promissa per pignus: hic autem idem quoad substantiam, & pignus est, & res promissa per pignus. Quippe promittitur prædestinationis Deus vt merces, & Deus ipse in Eucharistia datur in pignus. Ergo in Eucharistia prædestinationis est plusquàm signum, cum in ea reperiatur ipsamet res significata per signum: neque aliquid videatur à Beatis, quod non exhibeatur in Eucharistia. Ideo dicitur Ioan. 6. *Qui manducat meam carnem, habet vitam aeternam.* Non dicitur de futuro (habebit) sed de præsentem, *habet*; quia suscipiens hoc Sacramentum, vt glosat Dionysius Carthusianus, *habet Christum, qui utique est ipsamet aeterna vita*, Et ideo, vt notat Paschasius libro de corpore & sanguine c. 5. *carnem Christi spiritualiter percipere, vita aeterna est*: quia scilicet qui spiritualiter bene dispositus percipit Eucharistiam, iam prægustat ipsamet vitam aeternam, & anticipat quædam præludia Paradisi.

In Eucharistia Sacramento maius prædestinationis signum, quàm in cæteris.
Areopag.

Ioan. 6.

Dion. Carth.

Paschasius.

Quapropter eadem planè similitudines & proprietates, quæ siue à Scripturis, siue à Patribus Paradiso tribuuntur, tribuuntur etiam Eucharistia: quas non erit abs recensere, vt magis appareat in eius deuoto vsu consistere maximum prædestinationis signum; plenius intelligatur quam meritò dicitur à Tridentino sess. cit. in ea claudens *pi- nus futura gloria, & felicitatis.*

Eucharistia eadem proprietates tribuuntur, quæ Paradiso.

Primò de Paradiso dicitur, *vt edatis & bibatis super mensam meam in Regno meo*, Luc. 22. vbi gloria Regni explicatur per mensam. De Eucharistia dicitur, *parasti in conspectu meo mensam*, Psal. 22. & ne quid minus esset, hæc paratur vt mensa gloriae. Ideo Chrysologus serm. 1. *mensa*, inquit, *Patris nos alit virtutis cibo, salutis epulo, deliciae gloriae.*

Luca 22.

Psal. 22.

Chrysolog.

Secundò de Paradiso dicitur, *inebriabuntur ab ubertate domus tuae*, Psal. 35. Quod expendens Augustinus libro de agone Christiani, c. 9. *desideremus*, inquit, *vita fontem, ubi sobria ebrietate inundemur*: dicit enim Spiritus sanctus, *inebriabuntur ab ubertate, &c.* De Eucharistia dicitur, *calix meus inebrians quàm præclarus est*, Psal. 22. In quem locum idem Augustinus, *poculum*, inquit, *tuum inebrians quàm*

Psal. 35.

Augustin.

CCXXVI.

praclarum est praeceptorum delictorum oblivionem praestans.

Zach. 13.
D. Thom.
Ambrosius.

Tertio de Paradiso dicitur, quoniam apud te est fons vita, Psal. 35. De Eucharistia dicitur, in die illa erit fons patens domui Iacob, Zach. 13. quia scilicet in hoc Sacramento fidelibus omnibus exposito, ut ait sanctus Thomas opusc. 57. spiritualis dulcedo tanquam in proprio fonte gustatur. Ideo Ambrosius in Psalmum 118. sermone 18. Accedite ad eum, & satiamini; quia panis est: accedite ad eum, & potamini; quia fons est.

Psal. 16.
Psal. 147.

Quarto de Paradiso dicitur, Satiabor cum apparuerit gloria tua, Psal. 16. De Eucharistia dicitur adipe frumenti satiat te, Psal. 147. quia nimirum, ut notat Hugo Cardinalis in eum locum, pane qui de caelo descendit, nos satiat: & ut ait Gregorius libro 2. in 1. Reg. c. 1. Saturabit Deus pane Eucharistico & spirituali iustos famelicos, donec Ecclesia suos Deo germinat predestinatos.

1. Pet. 1.
Gregorius.

Quinto de Paradiso dicitur, quod haec satietas famem accendit; ita ut neque fames sit sine satietate, neque sine fame satietas. Ideo dicitur quod in Deum desiderant Angeli prospicere, 1. Petri 1. quia, ut notat Gregorius libro 28. Moralium cap. 28. desiderium satietas committatur, & ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. De Eucharistia quoque dicitur, qui adunt me, adhuc esurient; & qui bibunt me, adhuc sitient: quia, ut notat idem Gregorius homilia 36. in Evang. spirituales deliciae (quales sunt Eucharistiae) tanto a comedente amplius esuriuntur, quanto ab esuriente amplius comeduntur.

Paschasius.

Sexto de Paradiso dicitur quod in eo Deus ipse est cibus & potus beatorum. Ideo Augustinus de verbis Apostoli sermone 16. quidquid amabas manducare & bibere, ipse tibi erit cibus, ipse tibi erit & potus. De Eucharistia dicitur, panem Angelorum manducavit homo, Psal. 77. quia in ea datur hominibus ferculum Angelorum, ut supra notatum est. Ideo Paschasius libro de corpore & sanguine cap. 5. Christus, inquit, cibus est Angelorum: & Sacramentorum hoc verè caro ipsius & sanguis, quem spiritualiter manducat & bibit homo; ac per hoc, unde vivunt Angeli, vivit & homo.

Isaia 66.
Theodoretus.

Septimo de Paradiso dicitur, ut sugatis, & repleamini ab ubere consolationis ejus: & deliciis affluatis ab omnimoda gloria, Isa. 66. De Eucharistia dicitur, meliora sunt ubera tua vino. Quippe, ut Theodoretus in Cant. per ubera haec vino praestantiora cogitandi sunt illi ineffabiles Altaris fontes, ex quibus pietatis alumni nutrimur.

Riccardus.

Octavo de Paradiso dicitur, Vincenti dabo manna absconditum, Apoc. 2. propter gloriam datam victoribus, & dulcedinem, ut ait Riccardus, qua beati Deum videntes fruuntur. De Eucharistia quoque dicitur, Vincenti dabo manna absconditum; quia manna Eucharisticum datur victoribus. Quippe, ut notat in eum locum Rupertus, iudicium sibi manducat & bibit, qui accedens ad hoc Sacramentum vincere negligitur.

Rupertus.

Nono de Paradiso dicitur, *faciet Dominus in monte hoc convivium pinguium*, Isaia 25. idest, ut ibi Glossa interlinearis, *dans in Ecclesia caelesti omnimodam beatitudinem*. De Eucharistia quoque dicitur, *faciet Dominus in monte hoc convivium pinguium*, ut ibi Lyranus, *propter refectorem spirituales in Sacramento Eucharistia, quam instituit Dominus in monte Sion.*

Decimo de Paradiso dicitur, *Aser pinguis panis eius, & praebebit delicias Regibus*, Gen. 49. & ut ibi Glossa, *hic significatur beatitudo Sanctorum objectiva*. De Eucharistia dicitur ab Ecclesia, *pinguis est panis Christi, & praebebit delicias Regibus*; quia, ut ait Eucherius in catena, *caro Christi, qua est esca Sanctorum, praebebat sapientia & gratia delicias Regibus, idest iis qui sensus suos bene regunt, & anima in servitutem subiiciunt.*

Undecimo de Paradiso dicitur, *sub umbra ejus, quem desideraveram sedi: & fructus ejus dulcis gutturi meo*, Cant. 2. quia scilicet, ut notat Bernardus sermone 44 in Cant. *subintrante perspicua visione, erit & suavitas gutturi*. De Eucharistia quoque dicitur, *fructus ejus dulcis gutturi meo*: nam, ut ait Ambrosius in Psalmum 118. serm. 5. *pomum, quod pependit in cruce, Christus est. Hoc pomum gustavit Ecclesia (utique in Sacramento) & ait, Fructus ejus dulcis gutturi meo.*

Duodecimo de Paradiso dicitur, *in voce exultationis & confessionis, sonus epulantis*, Psal. 41. quia, ut ibi Hugo Cardinalis, *in futuro splendide epulabuntur*. De Eucharistia dicitur *injusti epulentur, & exultent in conspectu Dei*, idest, ut idem Hugo, *in sumptione Eucharistia*. Quippe, ut ait Chrysologus sermone 1. *in hac mensa epulum est salus.*

Decimotertio de Paradiso dicitur, *Homo quidam fecit caenam magnam; quia, ut notat ibi Cornelius, prandium est in Ecclesia militante, caena in triumphante*. Quamobrem Gregorius homilia 36. in Evang. *caena, inquit, magna, est satietas aeterna dulcedinis*. De Eucharistia pariter dicitur, *Homo quidam fecit caenam magnam*; quia, ut ait Cyrillus in catena, *Deus Pater magnam nobis in Christo caenam paravit, qui nobis dedit proprium corpus comedere.*

Decimoquarto de Paradiso dicitur, *Beati, qui ad caenam nuptiarum Agni vocati sunt*, Apoc. 19. quod de caelesti gloria interpretatur Gregorius homil. 24. in Evang. De Eucharistia quoque dici potest, *Beati, &c.* Quia in hac caena celebrantur cum Christo nuptiae. Ideo Laurentius Justin. serm. de Eucharistia, loquens de dignè summentibus Eucharistiam, *hi, inquit, Sacramentali copula sponso sunt iuncti. O quam bona ab amantibus hora illa censetur, in qua personaliter sponsus Christus cordis ingreditur in thalamum!*

Decimoquinto de Paradiso dicitur, *simile est regnum calorum pretiosa margarita, quam qui invenit, vadit, &c.* Eucharistia etiam

312 *Decimum predestinationis signum*

dicitur *similis pretiosa margarita*. Quia Christus contentus in hoc Sacramento est *ingentis pretis margarita*, ut cum Damasceno dictum est supra.

Decimosexto de Paradiso dicitur, simile est regnum calorum thesauro abscondito in agro. Matth. 13. Eucharistia quoque similis dicitur *thesauro abscondito in agro*. Quippe, ut ait Paschasius libro de corpore & sanguine cap. 17. *simile est regnum calorum thesauro abscondito in agro: quia nec ager, videlicet corpus Christi, sine thesauro, id est divinitate: nec thesaurus divinitatis emitur sine agro carnis. Qui thesaurus abscondi dicitur, quia in hoc mysterio ab aspectu oculorum, ne caro videatur, subtrahitur.*

Decimoseptimo de Paradiso dicitur à Ioanne, Apoc. 3. visum à se in eo Agnum stantem tanquam occisum: quasi etiam in cælis celebratur memoria Passionis. De Eucharistia dici potest claudi in ea Agnum stantem tanquam occisum: quia, ut notat Lyranus, Agnus immolatur in Eucharistia: & ad hoc designandum non dicitur Agnus occisus simpliciter, sed tanquam occisus.

Decimooctavo de Paradiso dicitur, non admitti in eum nisi paruulos: Nisi efficiamini sicut paruulus iste, non intrabitis in regnum calorum, Matth. 18. De Eucharistia dicitur non vocati ad eam nisi paruulos, Prou. 9. Sapientia miscuit vinum, & posuit mensam: si quis est paruulus, veniat ad me. Ideo Augustinus in tit. Psal. 33. Oportebat, inquit, ut mensa illa lactesceret, & sic ad paruulos deveniret.

Decimonono de Paradiso dicitur, nullum ad eum habere aditum qui sit inquinatus peccato: nihil coinquinatum intrabit in eo, aut abominationem faciens & mendacium, Apoc. 21. De Eucharistia quoque dicitur ab ea arceri omne inquinamentum mentis & corporis. Ideo, ut decrevit Trident. sess. 15. cap. 3. nullus sibi conscius mortalis peccati absque premissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam debet accedere: quia scilicet ab hoc Paradiso non accetur nisi peccator.

Vigesimo de Paradiso dicitur, mors ultra non erit, Apoc. 21. De Eucharistia dicitur, hic est panis de celo descendens, ut si quis ex ipso manducat, non moriatur, Ioan. 6. Ideo Cyrillus in collect. Cum, inquit, nobis advenit sacra mensa tempus, in qua pane vescimur illo calitus dato; quæ prius terribilis erat mors, cessavit.

Vigesimoprimum de Paradiso dicitur esse in medio plateæ eius lignum vite, Apoc. 22. quia, ut ibi Hugo: Christus, per proprii corporis & sanguinis exhibitionem in Sacramento Altaris, est lignum vite. Ideo, si Eucharistiam comedentes candidati aternitatis, ed. quod edunt de ligno vite, possunt pariter hoc eodem vocari nomine, aternitatis candidati, illi qui in candida hostia edunt de hoc ligno vite. Quippe, ut notat Paschasius

loco

loco citato cap. 7. *Corpus Christi lignum vite dicitur; quia sicut illud immortalitatem corporis prastitisset, ita hoc multo solidius vitam prastat.*

Vigesimo secundo Paradisus absolute, & per antonomasiam dicitur vita: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, Matth. 19. Eucharistia quoque à veteribus Christianis per antonomasiam dicebatur vita: ideo Augustinus libro 1. de peremeritis, & remiss. cap. 24. *Punici, inquit, Christiani Sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant.*

Vigesimo tertio de Paradisi incolis dicitur, *non esurient amplius neque sitient*, Apoc. 21. nimirum illa gloria satiati. De Eucharistia dicitur *comedetis panem vestrum in saturitate*, Exod. 16. quia, ut ibi Lyranus, *panis Eucharistia dat plenitudinem gratia & postea satietatem gloria.* Imo etiam ad litteram, suscipientes Eucharistiam *non esuriunt, neque sitiunt amplius*: quia plures sancti viri ac foeminae vitam diu duxerunt solo usu Eucharistiae, sine vilo alio cibo aut potu, ut refert Grithmundus libro 2. de verit. Euchar. & Bozius libro 4. de signis Eccles. lib. 19. cap. 2. De Eucharistia dicitur, quod sumentes transfert ad incorruptionem. Ideo Cyrillus Alexandrinus libro 3. in Ioan. cap. 37. *vivificat, inquit, corpus Christi, & ad incorruptionem sua participatione reducit.*

Vigesimo quarto de Paradiso dicitur, *justi autem in perpetuum vivent*, Sap. 5. De Eucharistia dicitur, *qui manducat hunc panem, vivet in aeternum*, Ioan. 4. Quo alludit Tertullianus adversus Iudaeos c. 3. dicens populum Israëliticum, dum in deserto manna comedit, *ad instar aeternitatis redactum.*

Vigesimo quinto de Paradiso dicitur, exercitium beatorum fore laudationem Dei: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in saecula saeculorum laudabunt te*, Psal. 83. De Eucharistia dicitur, laudem Dei exercitium esse communicantium: *edent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum*: quia scilicet, ut ibi Hugo Cardinalis, *laudando comedent, & comedendo laudabunt.*

Vigesimo sexto de Paradiso dicitur, ibi fore fluvium pacis, *Declinabo super eos quasi fluvium pacis*, Isa. 66. quia scilicet, ut ait Beda sermone 18. de Sanctis, *Sanctorum una concordia, pax cuncta & latetia continet.* De Eucharistia dicitur, *Qui posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti satiat te*, Psal. 147. Ideo Chrysostomus homil. 83. in Matth. de Eucharistia loquens, *ab omni, inquit, vel tenui inimicitia purum esse penitus iubet: mysterium enim est pacis.*

Vigesimo septimo Paradisus ita dicitur, quia est veluti hortus deliciarum: ideo Gen. 1. *Plantavit Deus paradysum voluptatis à principio*: & Paradisus, ex Hebraeo, idem valet ac *absconditus*: quasi hortus absconditus, cui, ut ait Beda loco citato, *nec rose desunt, nec lilia,*

Ambrosius. Eucharistia quoque est quidam hortus deliciarum absconditus, quasi intra sepes accidentium panis & vini. in quo tamen, ut ait Ambrosius sermone 14. in Psal. 118. *carpis rosam Dominici sanguinis: carpis lilium in quo est splendor aternitatis.*

Dan. 7. Chrysostom. Vigesimo octavo de Paradiso dicitur, quod ibi est societas Angelorum, *millia millium ministrabant ei; & decies centena millia assistebant ei,* Dan. 7. De Eucharistia dicitur, quod ibi est societas Angelorum: dum, ut ait Chrysostomus libro 6. de Sacerdotio: *Angelorum multitudo fulgentibus vestibus indutorum Altare ipsum circumdat: capite sic inclinato, ut si quis milites stantes videat presente Rege.*

Isaia 6. Vigesimo nono de Paradiso dicitur, quod in eo Angeli velant faciem suam, propter incomprehensibilitatem eius, quem vident: *Seraphim duabus alis velabant faciem eius, ex Hebræo suam, & duabus volabant,* Isa. 6. De Eucharistia quoque dicitur, quod Angeli coram ea velant faciem suam. Quippe, ut ait Chrysostomus hom 83, in Matth. *Angeli videntes hanc mensam, horrescunt: neque liberè audent intueri propter emicantem inde splendorem.*

Cant. 3. Trigésimo de Paradiso dicitur, quod ibi Deus residet in suo solio, *Vide Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum,* Isa. 6. De Eucharistia dicitur, quod ipsa est veluti quoddam solium gestatorium, quo Deus circumfertur, & quasi *ferculum, quod fecit sibi Rex Salomon media charitate constratum.* Quod declarans Philo Carpathius, *Ferculum,* inquit, *caro Christi dicitur; in quo non mundi negotia, sed celestis Regni documenta firmanit.*

Trigésimo primo de Paradiso dicitur: quod in eo *fulgebunt iusti sicut Sol,* Matth. 13. De Eucharistia dixit Chrysostomus homilia 83, in Matth. *Solari radio oportere esse splendidiorem manum, carnem hanc dividentem.* Quamobrem de quodam Theophilo poenitente, post ei impertita viuisifica Christi Sacramenta, *statim resplenduisse faciem eius sicut Sol,* refert Suarius ex Metaphr. 4. Febr.

CCXVIII. Trigésimo secundo de Paradiso dicitur, quod beati manebunt in Deo, & Deus in beatis, *& habitabit cum eis: & ipse cum eis erit eorum Deus,* Apoc. 21. De Eucharistia dicitur, *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo,* Ioan 5. *Quippe, ut notat Cyrillus Alexandrinus libro 4. in Ioannem cap. 17. Qui carnem & sanguinem Domini recipit, cum ipso ita coniungitur, ut Christus in ipso, & ipse in Christo inveniatur.*

Act. 17. 8. Trigésimo tertio de Paradiso dicitur, quod beati ita Deum possident, ut quocumque ierint, Deum intra se circumferant, tanquam beatitudinem objectiuam. Ideo de Angelis, in terra assistentibus ad custodiam, Christus dixit Matth. 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris.* De Eucharistia dicitur, quod *Christum sumentes ita possident, ut durante Sacramento, Christum intra se, ubique circum-*

ferant. Ideo, vt ait Cyrillus Hierosolymitanus cateches. mystag. 4. dum Christi corpus ac sanguinem in membra nostra recipimus, efficiamur Christiferi, hoc est, Christum in corporibus nostris ferentes.

Trigesimoquarto de Paradiso dicitur, quod ibi beati Deum vident, Videbitur Deus Deorum in Sion, Psal. 83. In Eucharistia verò Deus tangitur, & gestatur: ibi oculorum objectum, hinc palati: & vt expendit Chrysostomus homilia 83. in Matth. concedit & manducare, & tangere, & intra te sumere, & cuncta desideria explere.

Trigesimoquinto de Paradiso dicitur, Intra in gaudium Domini tui, Matth. 25. De Eucharistia dicitur, quod gaudium Domini intrat ad nos: dum, vt notat Ambrosius comun. in Psal. 1. Bona est ebrietas poculi salutaris, qua iucunditatem infundit aeterna vita. Quid est iucunditas aeterna vita, nisi gaudium beatificum Paradisi?

Trigesimosexto denique de Paradiso dicitur, quod ibi beati transformantur in Deum, & fiunt quodammodo & ipsi dii. Ideo Psal. 81. Ego dixi, Dii estis; quia vt explicat Augustinus libro 9. de ciuitate Dei cap. 23. appellantur dii immortales, & beati qui in calis sunt. De Eucharistia dicitur, quod ita transformatur vt deificetur. Ideo Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia cap. 1. appellauit communionem deificam. Et cap. 3. Accedentes, inquit, ad sacra percipienda, ex cummunionem diuinam Dei similitudinem & consortium transeunt. Ideo etiam Augustinus l. med. cap. 14. corpore, inquit, & sanguine, quo quotidie in Ecclesia pascimur, & potatur, participes vnus summa diuinitatis efficiamur. Denique clarissimè omnium Damascenus lib. 4. de fide c. 14. de Eucharistia loquens, participatio, inquit, dicitur, quia per ipsam Iesu diuinitatem participamus. Et ibidem supra: Ex hoc carbone ignito participatione diuini ignis ignimur, & deificamur. Quamobrem, si electi in Paradiso beatificantur, in Eucharistia, si fas est cum Damasceno dicere deificantur. Hanc autem veluti identitatem suscipientis Eucharistiam cum Deo, Paschasius loco citato cap. 9. colligens ex Ioan. 6. Qui, inquit, manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Verè igitur, sicut per naturam Deitatis Deus Pater in Filio est; ita Filius Deus homo per humanitatem iure in nobis esse dicitur; quia per eum communicationem unitatis habemus ad Deum: dum ipse in Patre manens, & in nobis quoque manere dicitur. Notanda sunt ea verba, communicationem unitatis ad Deum; quia per Eucharistiam non tam habetur cum Deo vnio, quam vnitas.

Ex his plenè remanet probatum in vsu deuoto Eucharistiae esse prædestinationis plusquam signum; ex eo quod in ea sit Paradisus & beatitudo, imo & deificatio: quæ sunt prædestinationis vltimus terminus. Vt non immeritò exclamarit Dauid Psal. 83. Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum: concupiscit, & deficit anima mea

Rr ij

Dionys.

Augustinus.

Damasc.

CCXXIX.

Laur. Just.

in atria Domini, utique in atria Paradisi. Quæ autem hæc sint, explicans, paulò post subdit, *Altaria tua, Domine virtutum, Rex meus & Deus meus.* Quippe hinc, ut ait beatus Laurentius Justinianus sermone de Eucharistia, *Huius (altaris) perspicitur quanta sit dignitas: ubi domus Dei est, & porta cæli, innumerabiliumque Angelorum frequentia.* Quapropter vir quidam sanctus nostræ Societatis dicere solebat, *Altare Paradisum esse Sacerdotum,* utique propter Eucharistiam.

Eucharistiã post mundi finem in cælo conservandam non ad usum, sed ad cultum, putant aliqui.

Addunt postremò aliqui tantam esse Eucharistiæ cum Paradiso societatem, ut & Paradisus sit nunc in Eucharistia, ut probatum est; & Eucharistia futura sit postea in Paradiso, Quippe putant Eucharistiam post diem iudicii, quando cessabit in Ecclesia militante, conservandam esse in triumphante, non in ordine ad usum, sed in ordine ad cultum. Neque congruentiæ ad id suadendum deessent.

Primò, quia lignum Crucis conservabitur apud Beatos in cælis; ut arguitur ex eo quod post mundi finem in die iudicii *parebit signum Filii hominis.* Major autem ratio videtur de Eucharistia, in qua Christus est modo multò admirabiliore & diviniore, quàm fuerit in ligno Crucis.

Genes. 49.
Gloss.

Secundò, quia hoc de Eucharistia colligi videtur ex Gen. 49. *pinguis est panis eius, & præbebit delicias Regibus.* In quem locum Glossa, *pinguis est panis eius, idest Sacramentum Eucharistiæ, & præbebit delicias Regibus. Per Reges intelliguntur cæli cives cum Christo regnantes.* Supponit igitur Eucharistiam aliquando delicias præbituram cæli

Job. 37.

civibus cum Christo regnantibus. Facit huc etiam illud Job 37. *Frustrum desiderat nubes, & nubes spargunt lumen suum:* si attendatur alia lectio, quam ex Hebræo adducit Pineda, *Frustrum etiam in serenitate fatigabit nubem.* Quippe hoc frumentum electorum, ut putant aliqui, etiam post mundi finem, exactis jam imbribus præsentis vitæ, in æternæ patriæ *serenitate fatigabit nubem,* nempe nubem illam accidentium, quæ quodammodo fatigantur, sive quia stant sine ullo subjecti adminiculo, sive quia Christum portant *omnia portantem verbo virtutis suæ.*

Hebr. 1.

Tertiò, nullum id continere videtur absurdum: & cedit in maiorem excellentiam Christi, quod præbeat se videndum Beatis multipliciter; & in majus gaudium beatorum, si videant intuitivè Christum Sacramentaliter existentem in hostia; in qua eius præsentiam crediderunt per fidem.

Postremò denique si conveniens fuit, ut manna, quo cibati sunt filii Israël in deserto, conservaretur etiam in terra promissionis; multò id convenientius esse dici fortasse posset de Eucharistia. Quippe manna figuram fuisse Eucharistiæ, certum est apud omnes: sicut etiam desertum figuram fuisse vitæ præsentis, terram promissionis figuram

vitæ futuræ. Sicut igitur manna non ulterius descendit de cælo, cum
 Israëlita pervenerunt ad terram promissionis: *defecitque manna, nec
 nisi sunt ultra cibo illo filij Israël*, Iosue 5. ita post huius vitæ deser-
 tum, in terra illa viventium, cessabit usus Eucharistiæ: neque beati
utentur ultra cibo illo. Sed quemadmodum in terra promissionis non
 sine mysterio conservatum est manna intra arcam testamenti in urna
 aurea, teste Paulo ad Hebræos 9. *Arca testamenti, in qua urna aurea*
habens manna: ita quia, teste eodem Paulo 1. ad Cor. 10. *omnia hæc*
in figura contingebant illis; dubitari posset an cessante usu Eucharistiæ,
 conservandum sit hoc verum manna in terra illa promissionis: idque
in urna aurea, intra Arcam testamenti, quæ colebatur in Templo.
 Neque enim deerit cælo & Arca & Templum. Ideo dicitur Apoc. 11. *Apertum est templum in calo, & visa est Arca testamenti eius in*
Templo.

Hæc ex aliquorum sensu. Ego in re tanti momenti nihil temerè
 pronuntiandum censeo, sed id totum Ecclesiæ iudicio reservandum.
 Illud tamen addiderim, sub conditione; si Eucharistia in cælo con-
 servabitur (de quo nihil certi pronuntiari potest, ut dictum est) uti-
 que conservandam fore intra cor Mariæ: Si enim manna asservatum
 est in Arca testamenti, per hanc significari Mariam docent Metho-
 dius orat. in hypap. & alii: & speciatim per Arcam testamenti, quæ
 Joanni apparuit in Apoc. intelligi corpus Virginis gloriosum, docet
 Suar. tom. 2. in 3. part. art. 4. disp. 21. sect. 2. Intra Arcam igitur testa-
 menti, nempe corporis gloriosi Mariæ, in urna aurea cordis conser-
 varetur hoc manna Eucharisticum, nempe aliqua hostia sacra ado-
 randa, & spectanda ab omnibus ob dotem claritatis & transparentiæ.
 Quod videntur innuisse etiam Patres. Quippe Damascenus Orat. 1.
 de nat. *Agnoscitur, inquit, Arca auro confecta, & mannifera illa*
urna aurea, nihil habere, quod cum illa (Maria) comparari possit: ete-
nim exemplaris adumbrationis typo sunt ornata. Andr. Cret. orat. 2.
 de dormit. *Ecce, inquit, gloria nova Arca, in qua urna aurea.* Idem
 orat. de Annunciat. *Salve, inquit, urna aurea, eum ferens, qui dulce*
manna reddit Neque perpetuè asservandæ Eucharistiæ institui po-
 test Altare dignius, quàm cor Mariæ; quæ, ut ait Epiphanius sermone
 de laudibus Deiparæ, *Sacerdos est & Altare: qua quidem manna fe-*
rens, dedit nobis caelestem panem. Dicitur, *qua dedit caelestem panem,*
 quia quod per se venit in consecratione sub speciebus panis, est cor-
 pus: quod totum acceptum est à Virgine. Sicut quod per se venit sub
 speciebus vini, est sanguis, pariter acceptus ab eadem: & sic red-
 denda hæc perpetuè Mariæ tanquam accepta ex Maria, Intra cuius
 viscera, quia Christus libentissimè novem mensibus habitavit, inde
 non nisi potenti Patris imperio extractus, ac diuulsus; ideoque dicit
 Psal. 21. *Tu es qui extraxisti me de ventre: jucundum valde illi esset*

intra eadem viscera perpetuò sacramentaliter considerare, tanquam in pyxide: qua aut pretiosorem, aut sacratiorem Eucharistia non habuit.

Ex his apparet quàm perspicuum prædestinationis signum statuentum sit in deuoto vsu Eucharistiæ; cùm tanta sit ei societas cum Paradiso. Quod si de margarita dixit Plinius libro. 9. cap. 35. *Maiorem illi societatem cali esse, quàm maris*; multò veriùs dicetur de margarita Eucharistica *maiorem illi societatem cali esse, quàm terræ*. Quippe *hic est panis, qui de calo descendit: hic ex terrenis faciens celestes*, vt ait Cyrillus. Ideo idem est in fine mundi regressurus in cælum; vt verificetur ad litteram quod ait Augustinus enarr. in Psal. 17. *In illa ciuitate erimus, vbi Deus panis est*. Hæc de signo prædestinationis in vsu frequenti & deuoto Eucharistiæ.

Psalm. 10.

Ampliantur eadem ad affectum circa venerationem Eucharistiæ. Quippe prædestinatorum est proprium, Ecclesias frequentare, facilem aditum à Templo habituros ad cælum. Siquidem *Dominus in Templo sancto suo: Dominus in calo sedes eius*, Psal. 10. Insuper in Templis, reuerenter versari, neque iis abuti ad peccata: condiscentes quomodo versaturi sint in eo Templo, quod vidit Ioannes Apoc. 11. Præterea solenne iis est Eucharistiam, dum per plateas circumferretur ad ægros, quoad fieri potest, religiosè comitari; vt iam incipiant *sequi Agnum quocumque ierit*, Apoc. 14. Denique prædestinationis signum est non leue coram Eucharistia, præsertim cùm publicè exponitur, diu ac libenter orare; atque orbe illo Eucharistico tanquam ex nouo cælo illapsos in animam benignos quosdam influxus sentire: affuescentes iam hinc, sub accidentium velo, illi eidem Deo, quo semper fruituri sunt sine velo. Claudam hæc omnia cum Laurentio Iustiniano sermone citato de Eucharistia: vbi, *Qui, inquit, sacrosancta corporis & sanguinis mysteria maxima veneratio frequentant, diligentur à Deo, sublimabuntur à Christo, protegentur ab Angelis, venerabuntur à populis, visitabuntur in spiritu; ditabuntur donis, complectentur à gratia, ac beatorum agminibus sociabuntur*. Hæc dicta sunt de Eucharistiæ deuoto & frequenti vsu, nostræ prædestinationis auspicio.

Laurent. Iustin.